

Vilniaus Kalnų parke tris dienas vyko įspūdingas šokių, muzikos ir dainų spektaklis “Jaunystės vėjas”, kuris baigėsi liepos 6 d. Jame dalyvavo 21 tūkstantis Lietuvos moksleivių. Moksleivių dainų šventė buvo pavadinta “Mes – laisvės vaikai”, nes joje dainavę vaikai yra nepriklausomoje Lietuvoje užaugusi karta.

LR

MIRĖ PASKUTINIS NEPRIKLAUSOMYBĖS KOVŲ SAVANORIS

Rugpjūčio pradžioje Išlauže (Prienu r.) tyliai palaidotas paskutinis Nepriklausomybės kovų savanoris Kazys Varkala. Į amžinąją kelionę Kazį Varkalą palydėjo Savanoriškųjų krašto apsaugos pajėgų kariškiai, buvę partizanai. Nors laidotuvėse dalyvavo apie 200 žmonių, politikai pagerbti paskutiniojo Nepriklausomybės kovų savanorio neatvyko.

Krašto apsaugos viceministras Gintautas Šivickas apie paskutiniojo Nepriklausomybės kovų savanorio laidotuves nieko nežinojo. Jis taip pat negalėjo pasakyti, ar laidotuvėse kas nors atstovavo Krašto apsaugos ministerijai. "Gal ten atskiras dalinys pagerbė?" - bandė spėlioti Šivickas.

Varkala mirė sulaukęs 106 metų. Nors dokumentai rodo,

kad savanoris buvo dar senesnis - 113 metų. Tačiau, pasak savanorio sūnaus Vytauto Varkalos, dokumentuose duomenys suklustoti.

Kazys Varkala Nepriklausomybės kovose dalyvavo nuo jų pradžios. Jis kovojo su Lietuvą puolusiais bolševikais ir bermontininkais. Savanoris ne kartą buvo apdovanotas už mūšiuose parodytą drąsą.

PASTEBĖTAS DAR VIENAS “DISCOVERY” GEDIMAS

Vilnius, rugpjūčio 4 d. (Lietuvos radijas). Erdvėlaivio “Discovery” astronautams pavyko suremontuoti erdvėlaivio apačią, tačiau pranešama apie dar vieną gedimą. JAV kosmoso tyrimų agentūros NASA specialistai nagrinėja naują problemą: ką daryti su iš po priekinių langų išlindusia šilumine anklode.

Nufotografavę erdvėlaivį pagal naująjį tikrinimų režimą, NASA pareigūnai pastebėjo po langais anklodę, kuri vienoje pusėje suplyšusi, o kitoje išsiplūtsi. Manoma, kad erdvėlaiviui besileidžiant antklodė gali visiškai nuplyšti ir atsitrengti į erdvėlaivį. Svarstoma, ar nereiks dar ir lango taisyti – šiandien NASA nutars, ką daryti.

Astronautas Stive Robinson sėkmingai dviejose vietose pašalino iš tarp erdvėlaivio apsauginių keramikinių plytelių išlindusį tarpiklį. NASA teigimu, tarpiklis reikalingas tik erdvėlaiviui kylant, kad nuo

JAV FINANSUOS OPOZICINĘ ŽINIASKLAIDĄ NVS ŠALYSE

Washington, DC, rugpjūčio 4 d. (ELTA). Jungtinių Valstybių Sandraugos (NVS) šalyse ketina įgyvendinti keletą projektų, kuriais bus siekiama "demokratizuoti gyventojus ir ginti žmogaus teises", pranešė naujienų agentūra RBC. Vašingtonas šiems projektams skyrė beveik 44 mln. JAV dolerių. Šios lėšos bus skirtos Kirgizijoje, Kazachstane, Tadžikistane ir Azerbaidžane finansuoti nepriklausomas žiniasklaidos priemones.

Laikraščio *Novyje Izvestija* duomenimis, maždaug 1 mln. dolerių gaus Tadžikistanas, kur ketinama įsteigti penkias nepriklausomas radijo stotis ir apmokyti jose dirbsiančius žurnalistus.

karščio saugojančios plytelės per daug viena į kitą dėl vibracijos nesitrintų. Astronautai taip pat primontavo naują kosminės stoties dalį ir vėliau kraustė reikmenis iš kosminio kelto į stotį.

Darius Udrys

D.BRITANIJA PADĖJO IZRAELIUI ĮGYVENDINTI BRANDUOLINĘ PROGRAMĄ

Londonas, rugpjūčio 4 d. (ELTA). Didžioji Britanija daug prisidėjo prie Izraelio branduolinės programos realizavimo, praėjusio amžiaus šeštojo dešimtmečio pabaigoje patiekdama šiai šaliai svarbių komponentų. Tai pranešė Didžiosios Britanijos kompanija BBC.

BBC žurnalistams pavyko gauti archyvinių dokumentų, rodančių, kad nepaisydama labai neigiamos Jungtinių Valstijų nuomonės ir neinformuodama Vašingtono apie sutartį Didžioji Britanija 1958 metais pardavė Izraeliui 20 tonų sunkiojo vandens, reikalingo plutoniui gauti. Be to, britai nereikalavo Izraelio garantijų, kad jis nepanaudos šio komponento kariniams tikslams.

Klausinėjamas apie tai BBC laidoje "Newsnight" buvęs JAV gynybos ministras Robert McNamara pareiškė esąs apstulbęs dėl to, kad Londonas nuslėpė šį faktą nuo Vašingtono. Anksčiau Jungtinės Valstijos atsisakė perduoti Izraeliui sunkiojo vandens be garantijų, kad jis bus naudojamas tik taikiems tikslams.

Izraeliui patiektą sunkųjį vandenį Didžioji Britanija pirko Norvegijoje savo reikmėms. Paaikšėjus, jog reikmės yra mažesnės nei planuota, buvo nutarta dalį jo perduoti Izraeliui.

Sunkusis vanduo Izraelio laivais buvo išgabentas iš Didžiosios Britanijos ir atsidūrė Dimono branduoliniame centre Negevo dykumoje.

IRAKAS BUS PARLAMENTINĖ RESPUBLIKA

Bagdadas, rugpjūčio 4 d. (Delfi). Irakas bus parlamentinė respublika, kurios ministras pirmininkas turės plačius įgaliojimus, o prezidentas atliks labiau reprezentacines funkcijas, numatoma šiuo metu svarstomame naujosios šalies konstitucijos projekte. Konstitucijos projektas turėtų būti parengtas iki rugpjūčio 15 dienos ir pateiktas patvirtinti referendume spalio viduryje.

Buvusio ministro pirmininko Iyad Allawi partijos parlamentaras Thamer Al-Ghadban žurnalistams sakė, kad projekto rengėjai susitarė dėl sistemos, kuri "sustiprintų demokratiją ir užkirstų kelią diktatūros sugrįžimui". Th.Ghadban vadovauja pakomitečiui, kuris atsakingas už konstitucijos skyrių, kuriame apibrėžiama nauja šalies valdžios forma. "Aukščiausia vykdomoji valdžia šalyje priklausys premjerui, kuris bus ir vyriausiasis ginkluotųjų pajėgų vadas, o valstybės vadovo postas bus labiau reprezentacinė institucija", - sakė jis.

Parlamentas skirs prezidentą, kuris savo ruožtu pasirinks

mokys rengti propagandines kampanijas, nes rudenį šalyje vyks parlamento rinkimai, o paprastam rinkėjui suteikti priėjimą prie informacijos.

Šiek tiek iš JAV skirtų pinigų teks ir Uzbekistanui. Karšio ir Andižano miestuose ketina įsteigti "visuomeninius centrus", kur asmenys, "įtariamai kriminaliniais nusikaltimais", galės kreiptis į nemokamai jiems padėsiančius advokatus.

viceprezidentą. Ministras pirmininkas bus skiriamas iš politinės grupės, "turinčios daugiausiai vietų Nacionalinėje asamblėjoje".

Tokia sistema radikaliai skirsis nuo pastarąjį pusę šimtmečio šalyje galiojusios diktatūros, kai parlamentas tik patvirtindavo įtakingos vykdomosios valdžios norus. Prezidentas šalį valdė, leisdamas dekretus, ar steigdamas tokias laikinas valdžios institucijas kaip Revoliucinė vadovybės taryba.

Konstitucija yra esminis žingsnis politinėje Irako transformacijoje po 2003 metų balandžio, kai JAV vadovaujamos invazijos metu buvo nuverstas diktatorius Saddam Hussein. Nuo jos patvirtinimo priklausys ir JAV planai dėl kariuomenės išvedimo.

Kaip nurodo Pereinamasis administracinis įstatymas, atliekantis laikinos konstitucijos vaidmenį, parlamentas iki rugpjūčio 15 dienos turi susitarti dėl konstitucijos projekto ir pateikti jį referendumui iki spalio 15 dienos, prieš gruodžio mėnesį planuojamus visuotinius rinkimus.

Konstitucinio komiteto pirmininkas šeichas Humam Hammudi šią savaitę pažadėjo laiku užbaigti projektą iki rugpjūčio vidurį rengiamų parlamento debatų, nors iki šiol neišspręsti klausimai dėl federalizmo ir jo formos, taip pat dėl galimybės suteikti kurdams savo pusiau autonominėje teritorijoje šalies šiaurėje ateityje rengti balsavimą dėl apsisprendimo.

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Prezidentas Valdas Adamkus nuogaŝtauja, kad naujoji vaistų kompensavimo tvarka gali sudaryti sąlygas veŝėti korupcijai. Farmacininkų nuomone, įvedus minėtą tvarką teks taikyti 30-40 metų senumo gydymo metodus. Susitikę su sveikatos apsaugos viceministru Rimantu Ŝadŝiumi, V. Adamkus paragino Sveikatos apsaugos ministeriją tikslinti naują vaistų kompensavimo tvarką. Etinių farmacijos kompanijų atstovybių asociacijos direktoriaus Gintauto Barcio teigimu, įvedus naują tvarką pacientams pabrangs dauguma vaistų. Valstybės vadovo atstovės spaudai Ritos Grumadaitės teigimu, V. Adamkus naujos tvarkos rengėjus ragino atkreipti dėmesį į Specialiųjų tyrimų tarnybos (STT) tyrimo išvadas, kad minėta kompensuojamųjų vaistų reforma gali sudaryti galimybes korupcijai.

Kauno rotušės fasadas jau pradėtas dažyti dramblio kaulo spalvos dažais, o ŝalia Rotušės aikštės raudonuojuanti Arkikatedra bazilika vizualiai aukštėja pradėjus pamatų atidengimo darbus. Ŝie du centriniai Kauno senamiesčio paminklai miestelėnus ir svečius nauju veidu turėtų pasitikti prieš ŝventes - arkikatedra prieš Visus Ŝventuosius, Rotušė - prieš Ŝv. Kalėdas.

XVI amžiuje statytos Rotušės fasado restauracijos darbams Kauno miesto savivaldybė iš Privatizavimo fondo skyrė beveik milijoną litų - už ŝias lėŝas suplanuota perdažyti fasadą dramblio kaulo spalva, pakeisti senus Rotušės langus, duris, karnizus, lieta vamzdžius, balkonų tvoreles. Tačiau nuėmus senus dažus paaiŝkėjo, kad Rotušės bokŝtas avarinės būklės - nuo drėgmės pradėjęs irti ne tik tinkas, bet ir mūras. Jo irimą sąlygojo prieš 30 metų naudoti dažai, kurie neleido pastato sienai kvėpuoti, gilyn įsiskverbusi drėgmė ją ardė.

Bokŝto avarinei būklei likviduoti, čerpių dangai pakeisti, vėtrungei restauruoti, vidaus darbams po langų pakeitimo restauratoriai praŝo skirti dar 407 tūkst. litų. Kauno miesto meras Arvydas Garbaravičius tikisi, jog rugsėjo 8 dieną vyksiančiame posėdyje miesto taryba pritars ŝių lėŝų skyrimui iš Privatizavimo fondo, o restauratoriai jau vykdo būtinus bokŝto remonto darbus. Darbus atliekančios bendrovės "Restauracija" direktorius Kęstutis Vaikŝnoras teigia, kad naujieji dažai, kuriais dažomas fasadas, tarnaus mažiausiai 20 metų.

Rotušės ŝeimininkas bei miesto ceremonmeisteris Kęstutis Ignatavičius mano, kad tuo pačiu galėtų būti ŝiek tiek investuota ir į Rotušės laikrodį. Jo nuomone, nesolidu, kad centrinio miesto laikrodžio rodyklės vos įžiūrimos, sukasi ant plastmasinio ciferblato. Rotušės ŝeimininkas taip pat galvoja apie kokius nors užrašus - mat ant pietinio fasado tam yra padarytos specialios lentos, kurios iki ŝiol buvo tuŝčios.

Darbai verda ir Kauno arkikatedros bazilikos ŝventoriuje. Į miesto savivaldybę kreipėsi kunigai, praŝydami atidengti ŝventovės pamatus, kurie paslėpti po gatvės danga "nekvėpuoja" ir dėl to yra. Arkikatedros ŝventoriaus remonto darbams Kauno miesto savivaldybė iš Privatizavimo fondo ir iš biudžeto skyrė 665 tūkst. litų. Jau pradėta ardyti Arkikatedrą juosianti plytelių ir grindinio danga, naujoji danga ties bažnyčia bus klojama giliau nei buvo, ji nuoŝulniai aukštės ir susilygins su aplinkinių senamiesčio gatvių grindiniu. Atdengus tikrąjį ŝventovės tūrį, jos siena paaukštės nuo 35 iki 70 centimetrų.

Kultūros paveldo departamento Kauno teritorinio padalinio vedėja Irena Vaŝkelienė teigia, jog pamatas pasislėpė per laikmečius "užaugus" gatvės dangai - mat kaskart nauja danga buvo dedama nenuimant senosios.

Kauno arkikatedra yra didžiausia bažnyčia Kaune ir viena didžiausių ŝventovių Lietuvoje. Jos ilgis - 84 metrai, plotis - 34 metrai, aukštis - 28 metrai. Tai vienintelė bazilikinio tūrio gotiŝka bažnyčia mūsų ŝalyje. Dabartinis bazilikos stilius yra pereinamasis iš gotikos į renesansą.

Lietuvos Vyriausybė planuoja patvirtinti taisykles, reglamentuojančias įveŝimą į Lietuvos Respubliką meno kūrinių, kuriuos Lietuvos meno kūrėjai sukūrė užsienio valstybių, ne Europos Sąjungos valstybių narių, meno kūrėjų renginiuose. Tokie meno kūriniai nebūtų prilyginti importuojamai prekei, už kurią mokamas importo pridėtinės vertės mokestis. Lietuvos meno kūrėjų užsienio ŝalyse pleneruose ir simpoziumuose sukurti meno kūriniai - paveikslai, pieŝiniai, pastelės, grafikos ir skulptūros darbai - nebūtų paliekami užsienyje, o sugrąžinti į Lietuvą ir galėtų patekti į mūsų ŝalies muziejus. Pagal naująsias taisykles, leidimas atsivežti meno kūrinius iš vieno renginio galiotų 12 mėnesių, o įveŝamų meno kūrinių skaičius nebūtų ribojamas. Patvirtinus minėtas meno kūrinių įveŝimo į Lietuvos Respubliką taisykles, Kultūros ministerijai būtų pavesta iki ŝių metų rugsėjo 1 dienos patvirtinti Leidimo įvežti į Lietuvos Respubliką meno kūrėjų meno kūrinius, savo sukurtus užsienio valstybių, ne Europos Sąjungos valstybių narių, meno kūrėjų renginiuose, formą.

Lietuvių grįŝimo į tėvynę informacijos centras

Irano naujasis prezidentas Mahmoud Ahmadinejad, deŝinėje, klausosi buvusio prezidento Mohamad Khatami, kairėje, jo patvirtinimo pareigoms. Viduryje sėdi aĝatola Ali Khamenei, vyriausias religinis vadas, kurio įsakymai privalomi ir prezidentui.

EPA nuotr.

LATVIJA REMSIS LIETUVOS PATIRTIMI

Ryga, rugpjūčio 4 d. (Lietuvos radijas). Latvija, apskaičiuodama dėl komunistų režimo patirtus nuostolius, remsis Lietuvos patirtimi. Sudaryta speciali komisija rengs išvadas apie patirtą žalą.

Dar 1990 metais apskaičiuota, kad dėl sovietų okupacijos Latvija patyrė beveik 50 milijardų dolerių nuostolių. Tačiau realiai siekti Rusijos, kaip buvusios SSRS teisių perėmėjos, kompensacijos pradėta tik tai ŝiemet.

Gegužės mėnesį priimtu parlamento nutarimu sudaryta speciali komisija dar kartą tikslins dėl okupacijos patirtus nuostolius, surinks kuo daugiau dokumentų apie komunistų režimo nusikaltimus. Atliekant ŝį darbą, bus remiamasi Lietuvos patirtimi, nes, pasak komisijos narių, Lietuva iš visų Baltijos ŝalių ŝioje srityje yra nuveikusi bene daugiausia.

Per tris mėnesius komisijai parengus išvadas, parlamentas gali įpareigoti vyriausybę pra-

dėti oficialias derybas su Rusija. Tačiau dalis latvių politikų tokią galimybę vertina neigiamai, nuogaŝtaudami, kad, reikalaujama Rusijos kompensacijos, Latvija gali dar labiau komplikuoti jau ir taip įtemptus abiejų ŝalių santykius.

Tuo tarpu Rusijos ambasadorius Latvijoje Viktor Kaliuŝn neigiamai žiūri į Latvijos vyriausybės sprendimą suformuoti komisiją, kuri iŝtirtų sovietų režimo padarytos žalos mastą. "Kas kam skolingas - galbūt Latvija skolinga Rusijai?", - retoriŝkai klausė ambasadorius. "Už ką bus skaičiuojamas kompensacijos dydis - už tai, kad Sovietų Sąjunga atstatė Jelgavą?" - tęsė V. Kaliuŝn. Jo požiūriu, tokie skaičiavimai yra absurdas. Anot ambasatoriaus, ŝis klausimas trumpai aptartas per jo susitikimą su užsienio reikalų ministru Arčiu Pabriku, tačiau, V. Kaliuŝn teigimu, tai nėra ambasatoriaus ar užsienio reikalų ministro reikalas.

BEVEIK PUSĖ LENKŲ NENORI, KAD RUSIJOS BŪTŲ ATSIPRAŝYTA

48 procentai Lenkijos gyventojų mano, jog ŝalies valdžia neprivalo atsipraŝyti Rusijos už rusų diplomatų vaikų sumuŝimą Varŝuvoje praėjusią savaitę. O 76 procentai lenkų įsitikinę, kad prezidentas Aleksander Kwasniewski turi ginti lenkų mažumą Baltarusijoje. Tai rodo televizijos kanalo TVN laidos "Faktai" užsakymu surengtos apklausos rezultatai.

Anot 30 procentų sako, jog Lenkijos valdžia turi atsipraŝyti už diplomatų vaikų sumuŝimą, 22 procentai neturi nuomonės ŝiuo klausimu.

11 procentų apklaustųjų įsi-

tikinę, jog prezidentas neturi imtis žygių dėl lenkų mažumos Baltarusijoje, o 13 procentų nežino, kaip turėtų elgtis A. Kwasniewski.

35 procentai apklausos dalyvių norėtų, kad po rinkimų Lenkijos valdžia vykdytų griežtesnę politiką Rusijos atŝvilgiu (ŝvelnesnės nori 20 procentų, tokios kaip iki ŝiol - 25 procentai, nuomonės ŝiuo klausimu neturi 20 procentų).

Savo ruožtu 42 procentai Lenkijos gyventojų pareiŝkė, kad nauja valdžia turėtų vykdyti griežtesnę politiką Baltarusijos atŝvilgiu. Anot 22 procentų,

MOTINOS NENORI, KAD V. PUTIN DALYVAUTŲ METINĖSE

Prezidentas Vladimir Putin ir kiti Rusijos pareigūnai nepageidaujami Beslano tragedijos atminimo ceremonijoje, kuri įvyks kitą mėnesį, nes nesugebėjo išgelbėti vaikų gyvybių, pranešė vienos paramos aukoms organizacijos vadovė.

"Atminimo ceremonijose nenorime matyti tų, kurie turėjo išgelbėti mūsų vaikus ... ir neįvykdė savo pareigų", - radijo stočiai "Echo Moskvę" sakė Beslano motinų komiteto vadovė Susanna Dudijeva. "Jie negalėjo nieko padaryti, o tai, ką padarė, buvo visiŝkai nereikŝminga. Nenorime ŝių žmonių matyti Beslane", - teigė ji.

Pirmosios Beslano tragedijos Ŝiaurės Kaukazo miesto Beslano mokykloje metinės vyks rugsėjo 1-3 dienomis. Praėjusių metų rugsėjo 1-ąją kovotojai, reikalaujantys nutraukti karą Čečėnijoje, ŝioje mokykloje įkaitais paėmė maždaug 1,100 žmonių.

Rugsėjo 3-ąją Rusijos pajėgos ŝturmavo pastatą, tačiau per kilusį mūŝį žuvo 318 civilių žmonių, tarp jų 186 vaikai. Gyvybės neteko ir 12 rusų karių bei 31 įkaitų pagrobėjas.

Beslano motinų komitetas išreiŝkė abejones oficialia įvykių Beslane versija ir pareikalavo, kad per vienintelio gyvo įkaitų pagrobėjo teismą parodymus duotų Rusijos pareigūnai.

ji turėtų būti ŝvelnesnė, tiek pat respondentų mano, kad ji turi nesikeisti. Nuomonės ŝiuo klausimu neturėjo 14 procentų lenkų.

Maskva reikalauja kruopŝčiai iŝtirti Rusijos diplomatų vaikų sumuŝimo faktą. *Delfi*

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX. (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: EDITORIAL BOARD

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$1.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78. Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$1.00. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

KAD NEŽINOTUME SAVO TAUTOS GENOCIDO VYKDYTOJŲ

Neseniai mus nustebino absurdiškas įstatymas dėl KGB archyvų, kuris 70-čiai metų įslaptino Lietuvos dokumentų fondui priklausančius buvusių Sovietų Sąjungos saugumo tarnybų dokumentus, baudžiamąsias ir trėmimų bylas ir visą Lietuvos genocido medžiagą. Šis įstatymas palietė ne vien tik Saugumo archyve esančius dokumentus, bet ir neleidžia atlikti bet kokius dvidešimtojo amžiaus istorinius tyrimus.

Visose valstybėse yra tam tikri apribojimai prieiti prie valstybinių paslapčių. Tačiau nė viena valstybė nėra apribojusi priėjimo prie asmeninių bylų, jei tai minimi politiniai įsitikinimai ir tautybė. Be naudojimosi archyvais mes negalime pažinti tautos praeities. Lietuvos nelaimė, kad naujasis Archyvų įstatymas, įsigaliojęs 2005 metų sausio 1 dieną, draudžia tyrinėti mūsų valstybės praeitį. Ir tai priėmė Lietuvos Seimas, uždraudęs susipažinti su archyvuose esama istorine medžiaga. Kitų valstybių istorikai stebisi, kad toks įstatymas priimtas demokratinėje valstybėje. Tai panašu į Lietuvos kaimynę, kurioje vyrauja diktatūra.

Lietuvos spauda paskelbė, jog gali būti, kad Lietuvos Archyvų departamento direktorius turėjo ryšių su KGB. Nežinia, ar įvyko rimtas patikrinimas tokių spėjimų, nes tai daug svarbiau, negu kokio nors “rezervisto” atvejis, kuris viešai pasisakė buvęs įrašytas į rezervistų sąrašą. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro direktorė Dalia Kuodytė *Eltai* pareiškė, jog Lietuvos Archyvų departamento vadovas Vidas Grigoraitis “pats neslepia, kad bendradarbiavo su KGB ir net prisipažįsta buvęs agentas. Jo dokumentai kažkodėl yra Omske. Ir čia mums nieko tokio? Tai jeigu taip, tai kažkas yra papuvę mūsų karalystėje”. Jos manymu, situacija yra baisi, kai svarbių dokumentų išsaugojimui vadovauja galimai buvęs KGB agentas. Ji patvirtino, kad Archyvų departamente praėjusią vasarą buvo sunaikinta dalis dokumentų. Tada buvo klastojami ir ekspertų komisijos protokolai.

Vido Grigoraičio vadovaujamas Archyvų skyrius rengė Archyvų ir dokumentų įstatymo redakciją, kurs įsigaliojo sausio 1 d. ir nustatė minėtą terminą – draudimą visiems norintiems susipažinti su archyvuose esančiais KGB dokumentais. Į tai reagavo 30 kultūrinių ir visuomenės veikėjų, ragindami Lietuvos prezidentą ir premjerą imtis visų galimų priemonių, kad įsigaliojęs Archyvų įstatymas, ribojantis priėjimą prie KGB dokumentų, būtų atšauktas ir parengtas civilizuotų valstybių praktiką atitinkantis archyvinių dokumentų naudojimo įstatymas. Vidas Grigoraitis neturi moralinės teisės vadovauti mūsų tautos archyvams.

Archyvų įstatymo rengėjai primena mums šiuo metu Rusijos valstybei būdingą nepripažinimą istorinės tiesos, kuri neigia buvusią Baltijos valstybių okupaciją ir švelnina sovietinio komunistinio režimo įvykdytus nusikaltimus. Tad dabartinėje Lietuvos politikoje šis įstatymas stiprina tautos valstybingumui pavojingą norą *de facto* priimti Lietuvos SSR buvimo principą.

S. Tūbenas

KODĖL ATSISAKOME LITO?

Kaistant diskusijoms dėl lito atsisakymo, kyla nemažai eretiškų minčių. Ar Lietuvai naudinga atsisakyti dar vieno nepriklausomybės svarto ir įsivesti sąjunginę valiutą – eurą?

Valdžios ir bankų koridoriuose ir kabinetuose optimistinė nuotaika, euro įvedimas – tik laiko klausimas. Žinia-sklaidoje taip pat tik pasisakymai, kuriuose džiaugiamasi artėjančiu eurų cunamiu.

Tačiau verslo kuluaruose, gatvėse ir skveruose tokios nuotaikos nesimato.

Tad gal mums euras nereikalingas?

Pabandysiu suabejoti keliais valdžios ir bankininkų skleidžiamais mitais apie euro naudą. Beje šie mitai turi pagrindą: Europos Komisija taip akcentavo vieningos valiutos privalumus:

- sumažės valiutos keitimo kaštai keliaujant ar užsiimant verslu ES,

- dings rizika ir neapibrėžtumas, susijęs su valiutų svyravimu,

- bus galimybė geriau palyginti kainas skirtingose valstybėse narėse.

Pirmas mitas. Nereikės keisti litų į eurus keliaujant, atsisikaitant. Bankams nebemokėsime jokių komisinių.

Tačiau kiek žmonių per metus vykdo šias operacijas, kiek įmonių atsiskaitymams naudoja tik eurus? Tikrai ne trys milijonai. Nemokėdami Lietuvos bankams, mokėsime kaimyni-

niams. Juk euro nebus įsivedę nei latviai, nei lenkai, nei rusai. Vykdami Lenkijon vėl mainysime “savo” eurus į zlotus, ke liaudami Latvijon – į latus. Nepriims “mūsų” eurų ir anglai, danai, švedai, kur tikrai daug mūsų tautiečių ir dirba, ir turi verslo ryšius.

O kas dėl bankų, tai labai jau įtartina, kad agituodami už eurą, bankai agituos už savo pajamų sumažinimą. Deja, valstybių, įsivedusių eurą patirtis rodo, kad bankai kai kur paslaugų įkainius padidino iki 55 proc.!

Antras mitas. Kainos dėl euro įvedimo nekils.

Šį mitą paneigti lengviausia, nes visose eurą įvedusiose šalyse kainos pakilo ženkliai. Ir nepadės jokie saugikliai. Jau dabar didžiųjų prekybos centrų vadovai suokia, kad kainos apvalinant į eurus nekils. Tačiau kodėl jie baiminasi, kad pereinamuoju laikotarpiu t.y. atsisikaitant abejomis valiutomis, patirs šimtatūkstantinius nuostolius. Tik naivuolis gali patikėti, kad prekybininkai nuostolių nesistengs kompensuoti. O koku būdu, tai jau niekam ne paslaptis.

Trečias mitas. Rizika dėl valiutų svyravimų.

Ir tai nesunku paneigti. Lietuvoje, esant valiutų tarybai, litas ir dabar “pririštas” prie euro. Vadinasi nėra ir jokios rizikos, kad pasikeitus euro kursui, keisis ir lito padėtis.

Deja, šis, anot Europos Komisijos, “privalumas” gali su-

veikti ir neigiamai.

Žymūs Europos ekonomistai baiminasi, kad euro zonai kyla ir pavojai dėl lėtai vykstančių pensijų ir darbo santykių reformų Vokietijoje ir kai kuriose kitose šalyse. Dėl šios priežasties euro vertė gali smukti ir tai labai neigiamai paveiks Lietuvos ekonomiką. Kaip tik šiuo metu mes turime valiutų tarybą, kaip gerą saugiklį. Didelės ekonominės krizės atveju, litą būtų galima nesunkiai “atrišti” nuo euro. O ką darysim, kai turėsime tik sąjunginę valiutą? Negi vėl spausdinsime litus?

Ketvirtas mitas. Įvedus eurą padidės darbo jėgos kaina.

Tad kodėl dabar kyla darbo jėgos kaina? Didžiausią įtaką jai ir toliau turės migracija, kvalifikacijos kilimas, produktyvumas, o ne nuo to, kokia valiuta bus Lietuvoje. Juk ir panašioje dydžiu šalyje Airijoje įstojus jai į ES, darbo užmokesčio tarifas per pirmus metus pakilo 20-35 procentų.

Penktas mitas. Augs prekyba ir didės investicijos.

Šį argumentą daugelis eurozonos fanatikų laiko pagrindiniu. Tačiau investicijos labiausiai priklauso nuo palankių sąlygų verslui sudarymo, mokesčių dydžio, palūkanų. Beje, palūkanos jau dabar yra vienos mažiausių Europoje.

Tad kur tie argumentai atsisakyti lito?

Martynas Nalšis, “Tautininkų žinios”, 2005 m., Nr.7.

Š. KORĖJA TOLIAU PRIEŠINASI SUSITARIMUI

Šiaurės Korėja 10-ąją Pekine vykstančių daugiašalių derybų dieną, stengėsi nepasiduoti smarkiam diplomatiniam spaudimui, o Kinija mėgino savo sąjungininkę įtikinti pasirašyti susitarimą dėl jos karinių branduolinių programų likvidavimo.

Trijuose ankstesniuose derybų ratuose kompromiso pasiekti nepavyko. Ketvirtą kartą per dvejus metus susitinkančių abiejų Korėjų, Jungtinių Valstijų, Japonijos, Rusijos ir Kinijos atstovų diskusijos ir

ši kartą gali baigtis nesėkme.

Tačiau jei ir ketvirtame etape nebus pasiektas susitarimas, kils abejonių dėl derybų prasmės, o tai gali paskatinti Vašingtoną iškelti klausimą Jungtinių Tautų Saugumo Taryboje. Tokiam žingsniui priešinasi artimiausia Pchenjano sąjungininkė Kinija bei pati Šiaurės Korėja, kuri ketinimus paskelbti jai JT sankcijas įvertino kaip įžangą į karą.

Derybų maratono išvarginti pasiuntiniai surengė kelias dvišales derybas, tačiau visų

SEIMO VADOVAS ANGLIJOJE DĖJOSI EILINIŲ PARLAMENTARŲ

Intensyvūs anglų kalbos kursai svečioje šalyje Seimo pirmininkui Artūriui Paulauskui leido ne tik lavinti bendravimo su kitakalbiais igūdžius, bet ir pailsėti nuo politikos. Net kursų kolegoms jis neprisipažino esąs Lietuvos parlamento vadovas.

Paulauskui praėjusį savaitgalį grįžus iš Anglijos, jo aplinkos žmonės jau pirmosiomis dienomis netruko pastebėti akivaizdžią pažangą, kurios parlamento vadovas pasiekė

tobulindamas šnekamąją anglų kalbą. Kaip pavyko sužinoti, tai patvirtino ir Lietuvoje politikui retsykiais talkinanti anglų kalbos dėstytoja. Dvi savaites savo laisvalaikio anglų kalbai lavinti paskyręs Paulauskas ir pats buvo patenkintas įgytomis žiniomis bei patirtais išpūdžiais.

Seimo pirmininko bendramoksliais buvo tapę 24 žmonės iš įvairių pasaulio valstybių, daugiausia - didelių įmonių ar korporacijų atstovai.

akys atidžiai stebėjo Pchenjano delegaciją, kuri atsisako pasirašyti net paprasčiausią pareiškimą dėl principų. Kinijos pareigūnai parengė net keturis pareiškimo variantus, tačiau tai nedavė jokios naudos.

"Dabar visi žino taškų rezultata, - sakė vyriausiasis JAV derybininkas Christopher Hill. - Mes laukiame Šiaurės Korėjos atsakymo į Kinijos projektą, o jie geriausiai žino, kokia yra situacija".

Delfi

NUŠAUTAS IRAKO VICEPREMJERO PATARĖJAS

Bagdadas, rugpjūčio 4 d. (ELTA). Ginkluoti užpuolikai nušovė Irako vicepremjero Ahmado Chalabi patarėją, pranešė Bagdado policija. Policija naujienų agentūrai dpa sakė, kad A.Chalabi viešųjų ryšių specialistas Haidar Mohammed Ali al-Dujaili nušautas jo namuose Bagdade. Užpuolikai po nusikaltimo pabėgo.

Praėjusią savaitę per išpuolį prieš A.Chalabi automobilių koloną nukautas jo sargybinis. Tuo metu vicepremjero įvykio vietoje nebuvo.

Delfi

PREZ. VALDAS ADAMKUS: IŠEIVIJA ŠIMTĄ METŲ NEŠĖ LIETUVOS LAISVĖS IDĖJĄ

LR prezidentas Valdas Adamkus ir dr. Viktoras Stankus Prezidentūroje 2005 m. liepos 5 d.

Ritos Grumadaitės nuotr.

Dr. Viktoras Stankus, Vilties draugijos valdybos narys, lankėsi Lietuvoje VII Pasaulio lietuvių sporto žaidynių metu Vilniuje. Jų metu, liepos 5 d. susidarė proga prezidentūroje užklausiti LR prezidento Valdo Adamkaus keletą klausimų apie žaidynių reikšmę ir svarbą bei ko geidžia Amerikos lietuvių jaunimas iš Lietuvos ir bendrai apie Lietuvos ir išeivijos santykius.

Dr. V. Stankus: **Pone prezidente, jūs visuomet buvote aktyvus sportininkas ir sporto propaguotojas. Kaip manote, kokia Vilniuje vykstančių sporto varžybų, dalyvaujant kitų kraštų lietuvių jaunimui, reikšmė? Ar tai yra priemonė išlaikyti lietuvių užsienio lietuvių jaunimo tarpe, ar ir turi kitus, ne sportinius, tikslus?**

Prez. V. Adamkus: Man atrodo kad sporto prasmė išeivijoje yra įprasminata, pripažinta dešimtmečiais. Nes jeigu ne sportas, aš labai abejoju, kad, daleiskime, Jungtinėse Amerikos Valstijose lietuviybė būtų išlaikyta tokiame lygyje, kokiam jina buvo per penkiasde-

šimts metų išugdyta. Per sportą atėjo ne tik tai karta, kuri aktyviai tuo metu dalyvavo, bet ir jų vaikai jau dabar atvažiavę į Vilnių.

Pasaulio sporto žaidynės buvo vienas iš tų renginių, kuris turėjo palaikyti lietuviybės dvasią, suvesti jaunimą, palaikyti jaunus lietuviukus prie savo lietuviško kamieno. Ir tai įrodė, kai per penkiasdešimt metų, kada sporto šventės su-traukdavo apie 800 šimtus, po tūkstantį jaunimo, tiek į New Yorką, tiek į Clevelandą, tiek į Čikagą.

Tai pasaulio lietuvių sporto žaidynės toje dvasioje ir gimė. Kelios sporto žaidynės buvo prarastos JAV, Kanadoje, o 1991 m. grįžo į Lietuvą. Ir šandiena tai yra simbolis, tai yra vienintelė idėja, kuri suveda iš visų pasaulio kraštų lietuvių kilmės žmones kurie neabejingi Lietuvai, neabejingi jos tikslams, ir šandien vykstančioj jau VII pasaulio lietuvių sporto šventėj, yra gražiausias pavyzdys kaip galima suburti vienon šeimon, būtent į Vilnių sutraukti pačią jauniausiąją mūsų ateities lietuviybės kartą. Taip,

kad sporto vaidmuo buvo, yra ir bus ateities stiprus ryšys.

Dr. V. Stankus: **Jaunimas išsireiškė, kad jiems sunku su lietuvių kalba. Ar yra būdų, pavyzdžiui, per internetą, ar kaip nors tiems jaunuoliams, padėti iš Lietuvos.**

Prez. V. Adamkus: Ne, nematau. Čia internetas jokio vaidmens negali vaidinti. Vaidmuo yra tikrai vienas – tėvai. Tėvai, lietuviškos organizacijos, suburti išlaikyti juos vienoj vietoje ir tuo būdu puoselėti tą kalbą. O dar pridėtinis, galvoju kelias dabar, kurio niekad anksčiau nebuvo, būtent tuos vaikus kaip tik ir atvežti į Lietuvą, parodyt realiąją, kad jinai gyva, kad ji egzistuoja, o ne tėvų pasakose, ar savo tėvų sukurtuose kažkokiuose mituose.

Štai yra atsakymas į lietuviybės išlaikymą. Štai yra atsakymas į lietuvių kalbos reikalingumą. Jie savo tarpe bendraudami Lietuvoje su jaunimu pajus, kodėl jiems reikalinga ta lietuvių kalba. Per jėgą tos lietuvių kalbos niekas į galvą neįkals.

Dr. V. Stankus: **Kuo gali prisidėti Amerikos lietuviai Lietuvai, ar politinei, ar ekonominei ar kultūrinei? Ar Lietuva ko pageidauja šiuo metu, ar ateityje?**

Prez. V. Adamkus: Ką reiškia, Lietuva pageidauja? Aš manau kad išeivija per savo, sakytai šimtmetį egzistavimo, buvo jautri Lietuvos reikalams, jos kritiškoms valandomis per 50 metų JAV, Kanadoj – kitur mažesniu mastu, neleido pasauliui užmiršti Lietuvos; už Lietuvos teises, už Lietuvos žmonių teisę į laisvę, nepriklausomybę ir savo minčių reiškimą stovėjo nepajudinamai. Rezultatai yra aiškūs: šandien Lietuva gyva pripažinta tarptautinėje bendruomenėje, laisvajame pasaulyje. Ir aš manau, kad tik tai tokių pastangų dėka užsienyje, kai Lietuva pati negalėjo kalbėti, už ją kalbėjo lietuvių tautybės žmonės. Man atrodo, kad šandien Lietuva, kiek liečia ją pačią, tarptautinėse organizacijose dalyvavimu save atstovauja, tačiau išeivijai liko pagrindinė misija, apie kurią kaip tik prieš tai kalbėjome. Būtent, išlaikyti tą gyvą lietuvišką dvasią visame pasaulyje, kur tik tai lietuviai bebūtų, ir tą dvasią puoselėti, skiepyti ateinančiom kartom ir svarbiausia nenutraukti ryši su pačia Lietuva.

Tai yra pagrindinė misija. Jeigu mes tą išlaikysime, tai apie bet kokią ten kitokią paramą, aš nematau, kad šiuo metu galima būtų, ar reiktų kalbėti.

Dr. V. Stankus: **Ačiū pone prezidente už jūsų žodžius ir sėkmės jūsų darbuose.**

LIETUVA Į EURO ZONĄ ISTOS 2007-AISIAIS

Vilnius, rugpjūčio 4 d. (ELTA). Didelė infliacija Lietuvai neturėtų sutrukdyti 2007-aisiais patekti į euro zoną, nes Europos Sąjungos institucijos labiau vertins ne infliaciją, o šalies ekonomikos pasiekimus. Tuo įsitikinęs premjeras Algirdas Brazauskas.

“Mūsų ekonomika šiais metais ypatingai gerai atrodo (...) tai bus rimtas motyvas, kad netrukdytų niekas euro įsivesti nuo septintųjų metų. (...) Vien tik žiūrėti po kablelio, ar (infliacija yra) dvi dešimtosios, ar viena dešimtoji - aš manau, kad tai nebus pagrindinis motyvas”, - kalbėjo ministras pirmininkas Žinių radijo laidoje.

Pasak A. Brazausko, dėl greito euro įvedimo valdančioji koalicija kol kas vieninga. Tačiau tarppartinį susitarimą dėl euro pasirašyti dar būtų anksti, nes nėra baigti pasirengimo darbai. “Nėra tokio (koalicijos partijų) pasipriešinimo, kad ne, nereikia euro”, - sakė A. Brazauskas.

Rugpjūčio 4 d. į pirmąjį posėdį susirinks Euro įvedimo

koordinavimo komisija, vieni-janti visų koalicijos partijų ministrus bei Lietuvos banko ir Statistikos departamento vadovus.

Interviu *Eltai* eurokomisaro Joaquin Almunia kabineto narys Benjamin Angel, atsakingas už euro monetas ir banknotus bei su Europos pinigų sąjunga susijusius klausimus, patvirtino, jog jei Lietuva neatitiks visų Maastrichto kriterijų, Europos Komisija rekomenduos Lietuvos į euro zoną nepriimti. Tokią rekomendaciją Viršūnių Taryba galės atmesti tik vienbalsiai, o tai esą sunku pasiekti.

Šis kriterijus - tai trijų Europos Sąjungos šalių, kuriose infliacija yra mažiausia, infliacijos vidurkis, padidintas 1,5 procentinio punkto. Lietuvos banko nuomone, infliacija Lietuvoje Maastrichto kriterijų viršijo dar balandžio mėnesį. “Nord/LB Lietuva” analitiko Rimanto Rudztkio nuomone, mažai tikėtina, kad artimiausius kelerius metus infliacija Lietuvoje mažės.

SUSTOJO IGNALINOS ATOMINĖ ELEKTRINĖ

Rugpjūčio 4 d., vakare sustabdyta Ignalinos atominė elektrinė. Šiuo metu Lietuvą elektra aprūpina vietos elektrinės bei iš Rusijos importuojama pigesnė elektros energija.

Tai rugpjūčio 5 d. pranešė elektrinės generalinis direktorius Viktor Ševaldin. “Paleidimo darbus pradėsime šeštadienį, tikimės, kad iki pirmadienio antrojo bloko reaktorius vėl dirbs pilnu pajėgumu”, - sakė jis.

Ignalinos atominė elektrinė buvo sustabdyta ketvirtadienį vakare, kai vykdant elektros perjungimo darbus dėl personalo klaidos buvo sustabdytas vienintelis jėgainėje veikiantis antrasis blokas.

Radiacinė padėtis incidento metu nepasikeitė. “Lietuvos energijos” vadovas Rymantas Juozaitis teigė, kad antrojo bloko paleidimo darbai bus pradėti rugpjūčio 6 d.

“Šiuo metu 600 megavatų gauname iš Lietuvos elektrinės,

dar 500 megavatų importuojame iš Rusijos, elektros energiją taip pat gamina Kauno ir Mažeikių elektrinės”, - sakė R. Juozaitis. Jo teigimu iki penktadienio vakaro Lietuvos elektrinės galingumas bus padidintas iki 900 megavatų.

Pirmasis Vakaruose nesaugia laikomos atominės elektrinės reaktorius buvo sustabdytas 2004-ųjų gruodžio 31-ąją, vykdant Lietuvos išpareigojimus Europos Sąjungai (ES). Antrasis turėtų būti uždarytas 2009 metų gruodį.

IAE per pirmąjį šių metų pusmetį pagamino 5,603 mlrd. kilovatvalandžių (kWh), o pardavė - 5,358 mlrd. kWh elektros - 28 proc. mažiau nei pernai tuo pat metu.

Šiemet atominė jėgainė planuoja parduoti apie 8,5-9 mlrd. kilovatvalandžių elektros energijos - 35 proc. mažiau nei pernai, kai ji pardavė 13,917 mlrd. kWh elektros (2,5 proc. mažiau nei 2003-aisiais). *Delfi*

Studijų kokybės vertinimo centras (SKVC), tiriantis buvusio ūkio ministro Viktoro Uspaskicho aukštojo mokslo diplomo tikrumą, prašo Lietuvos ambasados Rusijoje dėl šio dokumento kreiptis į aukštesnės šios šalies institucijas. Kaip *Eltai* teigė SKVC direktorius Eugenijus Stumbrys. “Paprastai siunčiamas ambasados kreiptis į Rusijos švietimo ir mokslo ministeriją, kad pateiktų anksčiau G. Plechanovo akademijos pra-

šytos informacijos, kurios nesulaukėme. Be to, suformulavome keletą papildomų klausimų apie akademinis dalykus - kaip vyko studijos ir panašiai”, - teigė jis. Kreiptis nuspręsta dėl to, kad G. Plechanovo ekonomikos akademija nepateikė jokios detalios informacijos apie Darbo partijos vado studijas. Rektorius V. Vidiapin tik ambasadai informavo, kad V. Uspaskichas 1988 m. įstojo ir 1993 m. baigė akademiją. *Delfi*

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

**METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLAUSE - \$78,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00**

LIETUVIŠKOS MOKYKLOS GOLGOTA

Kaimyninis Karaliaučias kraštas pateikia daug lietuviams aptartinų temų. Tai kultūros istorijos paveldo, tradicinių vietovardžių, senųjų gyventojų genocido, Potsdamo susitarimų, ekologinio saugumo, gamtos turtų naudojimo teisėtumo, karinės grėsmės, dabartinės lietuvių diasporos klausimai. Čia kalbėsime tik vienu – švietimo, konkrečiai, lietuviškos mokyklos steigimo Karaliaučiaus krašte klausimu. Mat šiame, pirmųjų lietuviškų knygų krašte lietuviai iki šiol neturi nė vienos bendrojo lavinimo lietuviškos mokyklos.

Vienas iš pirmųjų, dar 1960-aisiais metais laiškų dėl lietuviškos mokyklos švietimo ministrams į Maskvą ir į Vilnių parašė Naujosios (Timiriazovo) gyvenvietės gyventojas, buvęs tremtinys Steponas Bubolas. Bet kas klausys represuoto partizano balso – neatsakė Maskva, neatsakė ir to meto LTSR Švietimo ministras Mečislovas Gedvilas su pavaduotoju Juozu Kavaliausku. Sovietinės Lietuvos “šeimininkai” laikėsi tokios politikos: socialistiniam turiniui suteikti nacionalinę formą. Tuo metu Karaliaučiaus srityje gyveno per 40 tūkst. lietuvių, daugiausia buvusių tremtinių, kurie vargu ar nors kiek savyje turėjo socializmo...

Beveik po trisdešimties metų, 1989 metų rudenį LTSR Švietimo ministerijos mokyklų inspektoriaus Alfonso Kairio pastangomis pasiektas pirmas postūmis – rusiškose srityse mokyklose įsteigti bene septyni lietuvių kalbos būreliai, kurių vadovams algas mokėti įsipareigojo Lietuva. O 1990 m. balandžio mėn. MLRT kreipėsi į naująją Lietuvos Kultūros ir švietimo ministrą Darių Kuolį, kad jis imtųsi žygių jau 1990-1991 m. atidaryti srityje nors vieną lietuvišką pradinę mokyklą. Tuo pat metu jau minėtas S.Bubolas ėmė surašinėti

tėvus, norinčius leisti savo vaikus į lietuvišką mokyklą ir taip surinko kelis šimtus pareiškimų. Ta jo veikla labai nepatiko KGB. Netrukus Karaliaučiaus srities laikraščiai *Kaliningradskaja pravda*, *Leninskij putj*, *Znamia komunizma* užpuolė Bubolą: “žudikas, banditas ir šiandien pavojingas visuomenei”. S.Bubolą smerkiančius straipsnius išspausdino ir to laikotarpio Lietuvos laikraščiai *Tiesa* bei *Sovietskaja Litva*. Iš lietuviškos mokyklos steigimo nieko neišėjo.

Visgi, 1992 m. balandžio mėnesį tuometinis LR ministras pirmininkas Gediminas Vagnorius pasiūlė Karaliaučiaus srities administracijos vadovui Jurijui Matočkinui pasirūpinti lietuviškos mokyklos srityje steigimu, argumentuodamas, kad Lietuvoje yra daug bendrojo lavinimo mokyklų ir ikimokyklinių įstaigų, kuriose vaikai mokosi ir yra auklėjami rusų kalba. G.Vagnorius šio klausimo spręsti nespėjo... Tuomet pasitenkinta orientacija į kartą per savaitę, po pamokų, vos vienai valandai susirenkančius lietuvių kalbos ratelius ir fakultatyvus. Naujaisiais mokslo metais jų jau buvo dvylika, na o šiandien, 2004/05 m.m., kartu su taip vadinamomis lietuviškomis klasėmis, kur lietuvių kalbos mokomasi kaip dalyko, tokių darinių yra net dvidešimt aštuoni. Tačiau prognozuojama, kad nuo šiol jų skaičius tik mažės. Mat, per lietuviškos mokyklos nebuvimo laikotarpį, oficialiais rusų duomenimis, lietuvių visoje srityje beliko vos 18 tūkstančių.

Atrodo, 1999 m. Gastų (kitaip – Slavsko) lietuviai, gavę parama iš Tautos fondo, nusipirko namuką ir nutarė jame įrengti pirmąją pradinę lietuvišką mokyklą (iš Marijampolės atsivežė net mokyklinius suolus). Šios jų pastangos kitų lietuvių buvo sužlugdytos. Pa-

galiau, 2000 m. tikros lietuviškos mokyklos steigimu rimtai susirūpino Remigijaus Motuzo vadovaujamas Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie LRV prieš penketą metų iš Švietimo ir mokslo ministerijos perėmęs mokytojų – ratelių ir fakultatyvų globą ir finansavimą. Per 2001 m. lapkričio mėn. įvykusį Karaliaučiaus krašto lietuvių draugijų pirminkų pasitarimą buvo pasakyta už pirmosios lietuviškos mokyklos steigimą Tilžės mieste. Motyvuota tuo, kad neturėdami bendrojo lavinimo lietuviškos mokyklos lietuviai baigia nutautėti, užmiršta savo kalbą, papročius, kad tik lietuviškoje mokykloje galima išlaikyti lietuviybę.

TILŽĖS MOKYKLOS REIKALAI NEDOMINA A. BRAZAUSKO

Departamento atstovai – gen. direktoriaus patarėjas plėtros klausimais Algimantas Balčiūnas ir užsienio lietuvių skyriaus vyriaus. specialistas Alfonsas Kairys susitarė su Tilžės (Sovetsko) municipaliteto turto valdytoju Olegu Bryk, kad lietuviams bus perduotas ne-naudojamas triaukštis karinio miestelio pastatas mokyklai ir jos bendrabučiui įrengti.

2002 m. UAB “Ardeka” parengė mokyklos pastato rekonstrukcijos projektą. Naujasis minėto departamento direktorius Antanas Petrauskas 2003 m. pasiūlė Rusijos Federacijos Švietimo ministrui V. Filipovui kartu finansuoti lietuviškos mokyklos statybą. Beliko pasirašyti su rusų puse atitinkamą sutartį. Tačiau tuomet kariškiei atsisakė perduoti savo pastatą mokyklai.

Baigiantis 2003 metams paramos lietuviškos mokyklos statybos Tilžėje klausimu į LR ministrą pirmininką Algirdą Brazauską kreipėsi Karaliaučiaus srities lietuvių kalbos

Lietuvos mokykla 1864-1904. Petras Rimša.

mokytojų asociacijos pirmininkas Aleksas Bartnikas. Atsakymo nesulaukta iki šiol... Be pasirašytos tarpvalstybinės sutarties mokyklos reikalai pakabo ore...

Š.m. balandžio 28 d. Mažosios Lietuvos reikalų taryba į pokalbį “Ar Lietuvos Vyriausybė pagaliau pasirūpins, kad Tilžėje būtų įkurta lietuviška internatinė mokykla” pakvietė Prezidentūros, Lietuvos Švietimo ir mokslo, Užsienio reikalų ministerijų, Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie LRV, Seimo atstovus, PLB atstovą Lietuvoje G. Žemkalnį, PLB kultūros, mokslo ir švietimo centro direktorių, LR regionų ir Kaliningrado srities organizacijų asociacijos prezidentą R.Lopatą bei kitus. Iškalbinga, kad atvyko tik Švietimo ir mokslo ministerijos bei Tautinių mažumų ir išeivijos departamento darbuotojai.

Aktualios informacijos paprašęs iš Lietuvos konsulato Karaliaučiuje, gavau tokį kultūros atašė **Arvydo Juozaičio** atsakymą elektroniniu paštu:

“Diplomatija dažniausia turi patylėti, kad būtų bendra nau-da”. Ką gi, kol tylim, rusai mus, lietuvius, kelia pavyzdžiui lat-viams, kaip turi būti tenkinami jų tautiniai interesai... Atrodo, mes savo tautinius interesus vis labiau ribojame Lietuvos valstybine siena.

Išvada būtų tokia. Akivaizdu, kad Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie LRV vienas nepajėgus susidoroti su lietuviškos internatinės mokyklos Karaliaučiuje užduotimi. Visuomenė, politinės partijos, turbūt, turėtų pasakyti Ministrui pirmininkui, o gal būt ir Prezidentui, kad remti Karaliaučiaus krašto lietuvių bendruomenę yra visų Lietuvos ministerijų bendradarbiavimo reikalas. To reikia bent jau tam, kad viena žinyba žinotų ką daro (ar ko nedaro) kita ir kad, pagaliau, būtų suformuota valstybinė švietimo politika.

Vytautas Šilas,
Mažosios Lietuvos reikalų tarybos pirmininkas, Lietuvių tautininkų sąjungos vicepirmininkas

gera ir naudinga valstybei, kad Lietuvos Seimas pagarbiai žiūrėtų į Nepriklausomybę atkūrusią Aukščiausiąją Tarybą ir suvoktų, jog ten Kovo 11-ąją, o ne dar po pustrėčių metų įvyko istorinis lūžis. Kitaip gali atrodyti, kad šiam Seimui artimesnis ne Kovo 11-osios, bet sovietmečio struktūrų bei stiliaus tęstinumas. Nereikėtų klaidžioti nė pavadinimuose, verčiau žiūrėti turinio. Antai baigdami nepriklausomos Lietuvos vienintelės Aukščiausiosios Tarybos kadenciją, priėmė *Aktą dėl atkuriamo Lietuvos Respublikos Seimo*. Ten prie ankstesnių Seimų paminėta ir 1990 m. išrinktoji Aukščiausioji Taryba, “pagal Lietuvos

Respublikos Laikinąjį Pagrindinį Įstatymą 1990-1992 m. turėjusi šį *sąlyginį* vardą”. Tai-gi reiškinys buvo teisiškai, kokybiškai *kitas*, tik užsilikęs jo sąlyginis vardas. Manau, kuris nors susivokęs nepriklausomos Lietuvos parlamentas ateityje nutars vadinti 1990-1992 m. Aukščiausiąją Tarybą - pagal atliktą darbą - Atkuriamuoju Seimu.

Istorijos nesuvokimo arba perrašymo elementų matome tada, kai pabrėžiamos tik 1992 m. Lietuvos Konstitucija įtvirtintos valstybės struktūros ir pastarųjų dvejų metų svarba, o menkinamas Aukščiausiosios Tarybos bei laikinosios konstitucijos laikotarpis. (Bus daugiau)

Dr. Algimantas LIEKIS

MES - LIETUVIAI: KOVOS IR VILČIŲ METAIS

(1988 - 1990 M.)

CVIII.

Taip iš pagrindinės konceptualios Kovo 11-osios nuostatos kyla ar bent turėtų kilti tvirta Lietuvos valstybės politika ir pozicija, beje, ne tik tarptautiniuose reikaluose ir ne vien Rusijos atžvilgiu. Ir Lietuvos viduje turime kur kas geriau išsiaiškinti dalykus, kad laisvės kovotojai nebūtų vėl vadinami banditais, o draugai Rotomskis ir Randakevičius - Lietuvos valstybės veikėjais, kad moky-

tojai nepriklausomos Lietuvos mokyklose nesidairytų į šalis, ar galima su mokiniais švęsti Vasario 16-ąją, Kovo 11-ąją - ir kad ilgoji antroji sovietinė okupacija, kurią Prezidentas metiniame pranešime pavadino “ankstesniu Lietuvos istorijos tarpsniu”, bent nebūtų švenčiama kaip išvadavimas, o tokia tema mokymo programose nebesivadintų “Lietuva TSRS sudėtyje”. Reikėtų jau užbaigti

ir nusibodusią propagandinę mitologiją, esą nepriklausomybės atkūrimas nutraukęs naudingus ryšius su Sovietų Sąjunga. Nutrauktas buvo *valdymas* iš Maskvos, taip, o nelengvas lygiateisiškų partnerių ryšių atkūrimas, dėl kurio nemaža buvo padaryta, ir šiandien tebėra neužbaigta problema, pamažu virstanti nauju priirišimu ir pajungimu.

Kartais pagalvoji, kad būtų

Pirmoje eilėje iš kairės: *Draugo* redaktorė Danutė Bindokienė, LF Valdybos ir Tarybos narys Vytas Vaitkus, LF Pelno Skirstymo komiteto pirmininkė Daina Kojelytė, LF valdybos narys bei *Dirvos* ir *Darbininko* korespondentas Edvardas Šulaitis. Antroje eilėje: *Lithuanian Heritage Magazine* redaktorius Valentinas Ramonis, LF administratorė Laima Petroliūnienė, *Tėviškės žiburių* ir *Margučio* korespondentė Aldona Šmulkstienė, ALTV vedėjas Arvydas Reneckis, LF Tarybos pirmininkas Vytautas Kamantas, *Amerikos lietuvių* korespondentas Dainius Ruzevičius, LF Valdybos pirmininkė Sigita Balzekienė, *Bičiulystės* korespondentas Algirdas Vitkauskas.

PRANEŠTA APIE LIETUVIŲ FONDO PELNO PASKIRSTYMĄ

Birželio 22 d. Pasaulio lietuvių centre Lemonte įvykusioje spaudos konferencijoje buvo kalbėta apie įvairius Lietuvių fondą liečiančius klausimus, o daugiausia apie 2005 metų pelno paskirstymą.

Šią konferenciją, kurioje dalyvavo 14 asmenų, pradėjo LF valdybos narys informacijai Edvardas Šulaitis. Jis pakvietė žodį tarti Tarybos pirm. Vytautą Kamantą, kuris papasakojo apie išvakarėse vykusį LF Tarybos posėdį. Jame, pagal padalintą jo darbotvarkę, buvo išklaudyta įvairių pranešimų (be pačio Kamanto, kalbėjo S. Balzekienė, S. Čyvas, D. Kojelytė, V. Kirvelaitis, A. Ostis, M. Kasniūnas), būta nemaža diskusijų, priimta įvairių nutarimų.

Čia, šalia kitų dalykų, buvo

patvirtintas Pelno skirstymo komiteto pranešimas. Apie tai susirinkusiems kalbėjo pati pirmininkė Daina Kojelytė. Ji pranešė, jog bendrai paramai prašymų gauta 171 (patenkinta 122, atidėti 8, o nepatenkinta 41). Stipendijų prašytoju buvo 139, iš kurių 84 gavo stipendijas, o 55 prašymai buvo atmesti. Stipendijų dydis nuo 500 dol. iki 1500 dol.

Iš viso stipendijoms išdalinta 120,688 dol. Daugumas pinigų – 34 tūkst. dolerių atiteko magistrantams bei doktorantams iš Lietuvos, antroje vietoje – JAV piliečiams 25 tūkst. dol.

DAUGIAUSIA PINIGŲ GAVO JAV LB

Kas liečia bendrą paramą – įvairioms organizacijoms bei

projektams paskirta 693,821 dol. Daugiausia pinigų (27 proc. atiteko JAV Lietuvių Bendruomenei, konkrečiai suma 187,977 dol.), o po to sekė – prašymai iš JAV (jiems paskirta 24 proc. Bendros sumos – 173,250 dol. Reikia pažymėti, kad į šią sumą įeina ir stipendijoms paskirti pinigai. Beje, spaudos paramai atiteko 60 tūkst. dol.

Konkrečios sumos, kiek įvairiems projektams paskirta pinigų, tada nepranešta, nes nesusipėta išspausdinti tuos sąrašus. Kaip buvo pasakyta, tai bus galima padaryti kitoje spaudos konferencijoje, gal būt po mėnesio laiko.

Žiniasklaidos atstovams buvo išdalinta gana kruopščiai paruošta informacija apie stipendininkus, pažymint jų var-

VATIKANO RADIJĄ KUNIGAS IŠKEITĖ Į TARNYBĄ KARINĖSE ORO PAJĖGOSE

Vatikano radijo lietuvių skyriui vadovavęs Virgilijus Veilentas nebegriš į Italiją – laisvalaikiu lėktuvus pilotuojantis kunigas nuo rugpjūčio pradės kapeliono darbą Lietuvos kariinėse oro pajėgose.

“Aviatoriai – gerai dangų jaučiantys žmonės. Pagaliau, tarp lakūnų jaučiuosi savas, nes ir pats skraidau. Manau, suprasiu tuos žmones, viliuosiu, kad jiems taip pat būsiu artimas”, – *Eltai* sakė vyriausiajam Karinių oro pajėgų vadui pristatytas kapelionas.

Dirbant radijuje V. Veilentui teko domėtis įvairiausiomis sritimis. Dalis lietuviškos programos laiko buvo skirta popiežiaus veiklai ir kalboms, kita – politinėms aktualijoms. Klausytojams buvo įdomu sužinoti ir apie misijas, svetimus kraštus. “Žinoma, dalį laiko skyrėme Lietuvos naujienoms. Atrodė, kad keista, bet kartais žmonės sakydavo iš Vatikano radijo sužinantys daugiau, nei gy-

vendami Lietuvoje”, – prisiminė ilgametis radijo redaktorius.

14 metų Vatikane praleidusį V. Veilentą vyriausiojo lietuviškos programos redaktoriaus pareigose pakeis visus tuos metus drauge su juo dirbęs Jonas Malinauskas.

“Prieš keletą metų kolega apsigynė filosofijos daktarą, nestokoja žurnalistinio darbo patirties, išmanymo. Esu visiškai ramus – neišvažiuosiu nieko nepalikęs savo vietoje”, – sakė V. Veilentas.

Jis yra baigęs socialinių komunikacijų studijas Romos popiežiškajame Saleziečių universitete. Šių metų pradžioje minėto universiteto Misijologijos fakultete jis apgynė daktaro disertaciją apie Vatikano politiką Rytų Europoje komunistinės spaudos metais.

Nuo rugpjūčio kunigas vilkės kariškio uniformą ir rūpin- sis apie pusantro tūkstančio aviatorių sielovada.

LGITIC

dus, pavardes, kur ir ką jie studijuoja ir kokio laipsnio siekia. Atskirai paminėta ir P. Amerikos lietuviai mokiniai, lankantieji Vasario 16 gimnaziją Vokietijoje. Tokių yra 3 ir jiems atiteko 19,500 dol.

VILTINGAS DR. A. RAZMOS ŽODIS

Konferencijoje pranešimą padarė ir LF valdybos pirmininkė S. Balzekienė, kuri yra kartu ir LF dr. A. Razmos vardo 2005 m. švietimo premijos komisijos pirmininkė. Ji pažymėjo, jog buvo nominuoti 8 kandidatai, o laimėtojas paaiškės po rugsėjo 1 d. 25 tūkst. dolerių vertės premija bus įteikta per metinį LF pokylį lapkričio mėnesį. Pabaigoje dar kalbėjo vienas iš LF steigėjų, dr. A. Razma, kuris pasidžiaugė, kad

į Fondo darbuotojų eiles vis įsijungia jaunoji karta. Jis padėkojo Pelno skirstymo komisijos pirm. D. Kojelytei. Taip pat pabrėžė, kad LF laukia šviesi ateitis, nes jau artėjama prie 20 milijonų kapitalo.

Šioje spaudos konferencijoje dalyvavo ir tolimas svečias iš Lietuvos – *Lietuvos ryto* dienraščio atstovas, tuo laiku viešėjęs Čikagoje A. Vaškevičius. Jis turėjo progą susipažinti su LF veikėjais, o taip pat konkrečiai sužinoti apie šią didžiausią lietuvių finansinę instituciją užsienyje. Jis žadėjo apie tai parašyti į didžiausią Lietuvos dienraštį.

Žiniasklaidos atstovams konferencijos metu buvo atsakyta į jiems rūpimus klausimus, kurių tikrai netrūko.

Edvardas Šulaitis

Aleksas Vitkus 60 METŲ PO JALTOS XII.

Tarp tų šakų buvo Breslau miestas ir didelė dalis pramoningos ir anglimi turtingos Silezijos teritorijos, kurią sovietai buvo užėmę, ir nei negalvojo jos atiduoti. Churchill norėjo protestuoti, bet reikalą turėjo perduoti naujam premierui Attlee.

Kai prezidentas Truman atvyko į Potsdam, jis jau sekančią dieną gavo pranešimą, kad New Mexico valstijoje liepos 16 buvo sėkmingai atliktas atominės bombos bandomasis sprogdymas. Tada jis atsargiai davė suprasti Stalinui, kad

Amerika turi naują nepaprastai stiprumo ginklą. Stalinas tik atsakė, kad jis esąs laimingas tai girdėti, bet nerodė jokio didesnio intereso. Tai vakariečiams atrodė, kad Stalinas nieko nežinojo apie tą naują ginklą, kas neatitiko tikrybės. Sovietai, per savo šnipus patyrę apie Manhattan projektą, jau buvo pradėję ir savo atominių ginklų vystymo programą, ir padedant iš amerikiečių pavogtom paslaptim, jau 1949 m. išsprogdino savo pirmąją atominę bombą.

Kai virš Hiroshimos rug-

pjūčio 6 sprogo pirmoji atominė bomba, Stalinas, pamatęs progą palyginant lengvai pergalei ir Azijoje, pasiskubino pareikšti, kad Sovietų Sąjunga pradės karo veiksmus prieš Japoniją jau rugpjūčio 8 dieną. Sovietai, tikėdamiesi gero laimikio, šį kartą laikėsi savo žodžio, ir pradėjo karo veiksmus kaip buvo žadėję. Karui netrukus užsibaigus, sovietai negavo jų prašytos okupacinės zonos Japonijoje, nors ir pirmieji įkėlė koją į Koreją. Naujasis Amerikos prezidentas Truman, nors ir nelabai patyręs užsienio politikoje sovietams nenusileido, ir jų į Japoniją neįleido.

Roosevelt, Stettinius ir kiti buvo tvirtai įsitikinę, kad Jaltos konferencija buvo didelis Vakarų laimėjimas ir triumfas.

Jie išvardino, kur rusai jiems nusileido. Jie sutiko su Amerikos formule dėl balsavimo Jungtinėse Tautose. Jie sutiko nusileisti nuo 16 iki 3 balsų JT Generalinėje ansamblėje. Jie sutiko į JT priimti kaip steigiamąsias nares valstybes, kurios iki 1945.3.1 dar nebuvo paskelbė karo Ašies valstybėms. Jie sutiko Prancūzijai duoti okupacinę zoną Vokietijoje. Lenkijos vakarinių sienų ir vyriausybės klausimas buvo atidėtas. Jie sutiko ten prvesti laisvus rinkimus. Jie atsisakė 20 milijardų dolerių vertės reparacijų. Azijoje jie sutiko prisidėti prie Amerikos karo prieš Japoniją.

Jaltoje Stalinas jautėsi esąs padėties viešpats. Jis gerai žinojo, kad Vokietijai pasidavus,

sovietų divizijos galėjo užimti visą Europą, ir jų niekas nesusstabdytų. Rytuose jie tą patį galėjo padaryti ir su Mandžiūrija visiškai nekreipiant dėmesio į Chiang Kai-chek. Ilgo karo nuvarginta Anglija jau nebebuvo viena iš tikrųjų pasaulinių galybių. Churchill bijojo, kad Amerika atitrauks savo kariuomenę iš Vokietijos, ir kad Anglija būtų bejėgė sustabdyti sovietus.

Nežiūrint visų tų tariamai taikingų konferencijų, tikros taikos ir sutarimo tarp demokratiškų Vakarų ir bolševikinio Stalino režimo niekada nebuvo pasiekta, ir jau 1946-1947 metais prasidėjo aiškus Šaltasis karas. Jis atrodo pagaliau baigėsi, bet kas žino?

(Pabaiga)

ST. PETERSBURG, FL

GEDULO IR VILTIES
DIENA

Praleidę audrą Arlene, kuri suteikė nemažai lietaus pietinei ir vidurinei Floridai, birželio mėn. 12 d. sekmadienio popietę St. Peterburgo lietuviai rinkosi į klubo salę paminėti trėmimus į Sibirą, kur dėl bado ir žiaurių darbo sąlygų išmirė dauguma ištremtųjų. Po pietų ir Mečio Šilkaičio paruoštos Lietuvos įvykių apžvalgos prasidėjo Gedulo ir Vilties dienos minėjimas. Pirmininkė pranešė, kad minėjime panaudosime mūsų žinomo Čikagos “Dainavos” ansamblio įdainuotas į VCR plokštelę dainas, pradedant su “Egle” (Inos Anelės Jakelvičiūtės-Gorodeckienės žodžiai). Tada prie mikrofono buvo pakviesta belankanti artimuosius St. Peterburge viešnia Ona Stašaitienė, kuri padeklamavo porą Bernardo Brazdžionio eilėraščių ir daina: “Dieve, mano Dieve”, po kurios Šv. Kazimiero Misijos St. Peterburge vadovas kan. Bernardas Talaišis, praleidęs visus okupacijos metus Lietuvoje, papasakojo savo prisiminimus ir išpūdžius iš tų Lietuvai nemltų dienų, pabrėždamas, kad beveik kiekvienas iš čia susirinkusių buvo tų išvežimų paliestas, netekęs šeimos narių, giminių, kaimynų, artimųjų. Paskutinė ansamblio daina buvo “Tremtinio Lietuva” (Teresės Rubšytės-Ūksienės žodžiai). Visų dainų muzika parašyta Leono Abariaus.

Pirmininkė A. Karnienė padėkojo deklamatorei, paskaitininkui ir Zigmui Radvilai, kurio specialiai šiai dienai paruošta garso aparatūra veikė pasigėrėtinai. Ji taip pat pranešė, kad valdybos nutarimu, galimo uragano atveju, kurių sezonas prasidėjo birželio mėn. 1 d., klubo patalpos bus atidaromos, ir nariai, gyveną žemės-nėse vietose kur gresia apsėmimo pavojus, čia galės rasti prieglaudą, nes klubo pastatas yra aukštoje vietoje ir apsėmimo pavojus jam negresia, tačiau priminė, kad per 100 mylių per valandą vėjas gali padaryti kitokių nuostolių: nunešti stogą, išdaužyti langus ir kt. Ji sakė, kad uragano audrą geriau praleisti pas aukštesnėse vietose gyvenančius draugus arba pasinaudoti miesto teikiama prieglauda nurodytuose stipriuose pastatuose, kur yra ir sveikatos priežiūra ir kiti patogumai. Klubo direktoriai Elena ir Zigmas Radvilos įsipareigojo pagloboti narius, uragano atveju atvykstančius į klubą.

NAUDOKIMĖS MŪSŲ
BIBLIOTEKA

Prasidėjus karštomis vasaros dienoms ne visada norisi eiti į lauką ar praleisti laiką paplūdi-

myje, nes Floridos saulutė gali skaudžiai nudeginti odą ar kitaip pakenkti. Norėtume pasiūlyti aplankyti mūsų klubo biblioteką ir pasirinkti knygų, kurias skaitydami apvėsintuose namuose jausime pasitenkinimą mūsų ar pasaulinių rašytojų kūryba. Mūsų biblioteka yra gausi knygomis – romanais, kelionių aprašymais, meno leidiniais. Knygas gali rekomenduoti mūsų darbšti bibliotekos vedėja Monika Andrejauskienė ar jos padėjėja Emilija Kiaunienė. Biblioteka atidaryta kiekvieną sekmadienį nuo 2 iki 4 val. p.p.

KNYGA APIE MUZIKĄ
PETRĄ ARMONĄ

St. Peterburgo lietuvių telkinį pasiekė šiais metais Lietuvoje išleista knyga “Petras Armonas muzikinių kultūrų kryžkelėse”. Knygą išleido Klaipėdos universiteto muzikologijos institutas, parašė Danutė Petrauskaitė, redagavo Roma Nikžentaitienė, dailininkas Algis Kliševičius. Knygos išleidimui padėjo dr. Vladas Kaupas ir prof. Saulius Sondeckis. Spausdinimas atliktas Klaipėdos universiteto leidykloje.

Knygos autorė Danutė Petrauskaitė yra muzikologė, socialinių mokslų daktarė, Lietuvos kompozitorių sąjungos ir Lietuvos katalikų mokslų akademijos narė. Anksčiau ji yra parašiusi knygą “Jeronimas Kačinskas, gyvenimas ir muzikinė veikla” ir mokslinę studiją “Prudencija Bičkienė”. Šiuo metu ji profesoriauja Klaipėdos universitete.

Knyga apie P. Armoną parašyta labai įdomiai. Pradėjus skaityti, nesinori padėti. Gal būtų dėl to, kad muzikas P. Armonas ilgiausią savo išseivio gyvenimo dalį praleido St. Peterburge, kur 1997 m. mirė. St. Peterburgo ir kitų jo gyventų vietovių lietuvių muzikiniame gyvenime jis yra daug nusipelnęs, ką pastebi ir autorė savo pratarmėje! “Šios knygos tikslas – išanalizuoti Petro Armono gyvenimą bei muzikinę veiklą; uždaviniai: 1. publicistinės muzikologijos forma apibūdinti Petrą Armoną kaip violončelininką, chorvedį, dirigentą, vargonininką ir pedagogą; 2. nustatyti, kokią įtaką šio menininko darbai turėjo Lietuvos ir lietuvių išeivijos muzikinės kultūros plėtrai”. Pratarmėje autorė taip pat sumini eilę pavardžių, jai pagelbėjusių rašant knygą, sakydama: “Tegul ši knyga būna visų, troškusių įamžinti Petro Armono atminimą, bendro darbo rezultatas”. Knygos pabaigoje anglų kalboje 4 puslapiai nušviečia P. Armono, kaip muziko, veiklą.

ATSISVEIKINOME

Birželio mėn. 5 d. vakare Švenčiausio Jėzaus Vardo baž-

Lietuvių Tautinės sąjungos Čikagos skyriaus gegužinėje š.m. liepos 17 d. Ateitininkų namų ažuolyne prie vaišių stalo: iš k. Jeronimas Gaižutis, Jonas Variakojis, Jūratė Variakojienė, Vaclovas Mažeika, Zuzana Juškevičienė, Matilda Marcinkienė ir Jonas M. Variakojis.

CHICAGO, IL

LIETUVIŲ
TELEVIZIJA PLEČIA
SAVO VEIKLĄ

Čikagoje ir jos apylinkėse veikianti lietuviška televizijos programa, kuri oficialiai vadinasi “Amerikos lietuvių televizija” (trumpai ALTV), neseniai atšventusi savo gyvavimo dešimtmetį, sugalvojo išplėsti savo veiklą ir padidinti programų skaičių.

ALTV vadovas Arvydas Reneckis painformavo, kad iki šiolei ketvirtadieniais ir sekmadieniais matomos laidos praturtės dar viena – antradienine programa.

PER SAVAITE –
6 VALANDOS

Atsiranda nauja antradieninė laida. Ji, kaip ir dvi ankstesnės, prasidės 7 val. vakaro ir bus matoma per tą patį – Čikagos 48-jį kanalą.

Taip pat šios programos bus kartojamos dienos metu nuo 1:30 iki 2:30 val. po pietų. Sekmadieninė laida bus pakartota antradienio, antradieninė – ketvirtadienio, o ketvirtadieninė – penktadienio popietėmis. Taigi, tie lietuviai, kurie neturi laiko vakarais, galės lietuviškas laidas stebėti po pietų. Šios pakartotinos laidos bus rodomos be jokių pakeitimų.

nyčios parapijos komitetas Gulfporte surengė išleistuves savo klebonui kun. William Swengros (parapijoje žinomas kaip “Father Bill”), kuris St. Petersburg diecezijos vyskupo yra perkeliamas į kitą, keletą kartų didesnę, parapiją. Kadangi šia bažnyčia naudojasi ir St. Petersburg lietuvių Šv. Kazimiero misija, tai išleistuvėse dalyvavo ir misijos vadovas kan. Bernardas Talaišis, kun. dr. Matas Čyvas, Misijos komiteto pirmininkas Vilius Juška ir Loreta Kynienė. *Lietuvių žinios, 2005, birželis, Nr.348.*

PERDUOS IR KABELINĖ
TELEVIZIJA

Dar kita didesnė naujiena yra ta, kad nuo rugsėjo mėnesio pradžios LTV programą bus galima matyti ir per “Comcast” bendrovės kabelinę televiziją tuo pačiu laiku kaip ir per 48-ją stotį. Čia ji bus transliuojama 248 kanale, kuri bus galima matyti iš “Comcast” bendrovės, už nedidelį mokėstį, išsinuomavus taip vadinamą “Digital Box” (ji yra reikalinga stebint vadinamuosius “premium” kanalus). Kadangi kabelinėje televizijoje vaizdas daugumoje perduodamas geriau negu per reguliarius kanalus, tai čia bus tam tikras žingsnis į priekį.

Šiuo metu ALTV vedėjas A. Reneckis naujų siužetų iš Čikagos lietuvių gyvenimo dar nežada. Antradieniais numatoma demonstruoti anksčiau per ALTV rodytas geresnes laidas, o rugsėjo-spalio mėnesiais perduoti Andriaus Tapino jo kelionėje po Ameriką sukurtas programas. Kaip jau anksčiau rašėme A. Tapinas Lietuvos televizijai yra paruošęs 5 laidas, kurios “Amerika nematytoji” vardu jau pradėtos rodyti Lietuvoje ir ten susilaukia gerų atsiliepimų. Tik gaila, **kad tas filmuotojas patinęjo užsukti į Čikagą ir tose programose vaizdų apie šio miesto bei apylinkių lietuvius nematysime.** A. Reneckis papasakojo ir apie kitus planus bei darbus, kuriuos reikalinga atlikti, ypačiai dabar prasiplėtus transliavimo laikui. Sakė, kad ieškoma verslininkų, norinčių save reklamuoti programų metu. Taip pat laukia ir sumanių tautiečių talkos bei minčių – kaip praturtinti programas naujomis laidomis ir pan.

Jis pažymėjo, jog vienas iš tokių atsirado – tai aktorius Kęstutis Nakas, kuris galės duoti 10 minučių laidą. Laukiama ir daugiau kūrybingų -

žmonių prisidėjimo.

Be to, vis galvojama, kaip paspartinti Lietuvos žinių gavimą tiesioginiu būdu, o ne per siuntimo kompanijas, kaip kad dabar daroma ir todėl kai kurie rodomi vaizdai yra maždaug savaitės senumo. Kadangi iš Lietuvos tiesioginiai vaizdus siųsti neįmanoma, tai bus stengiamasi tai padaryti iš kitos valstybės. Yra galimybių, jog ateityje ALTV perduodamose programose matysime tos pačios dienos Lietuvos naujienas, panašiai kaip tai daro lietuviškos radijo valandėlės. Tai tikrai būtų džiaugsmo šventė, visiems lietuvių televizijos žiūrovams nes dabar ne vienas mūsų tautiečių rūgoja, stebėdamas senus vaizdus apie įvykius, jau senokai skaitytus lietuvių spaudoje ar girdėtus mūsų radijo programose.

Edvardas Šulaitis

SUIMTAS NARKOTIKŲ
SIUNTĄ GAVĖS LIETUVIS

JAV teritorijoje, DuPage srityje, netoli Čkagos, suimtas lietuvis, įtartas didelio narkotiko ecstasy kiekio įvežimu. Suėmimo operacija atlikta po to, kai lietuvis paštu gavo pakuotę su 300 “Ecstasy” tablečių. 23 metų Armanis Nekrašius laikomas DuPage apygardos kalėjime, su galimybe būti paleistam už 1,5 mln. JAV dolerių užstatą, pranešė pareigūnai.

DuPage apygardos policija, bendradarbiaudama su JAV pašto tarnyba ir Imigracijos bei pasienio kontrolės tarnyba, A. Nekrašių suėmė liepos 27 dieną degalinėje, kai jis priėmė pašto siuntinį iš Lietuvos, kuriame buvo narkotikų už 7500 JAV dolerių. Policijos atstovė spaudai Carol Roegner atsisakė komentuoti A.Nekrašiaus suėmimą. Lietuvis buvo apkaltintas narkotikų turėjimu su tikslu perduoti ir prieš teisimą stos rugpjūčio 23 dieną. *Delfi*

LIETUVA IR PASAULIS

Didžiausią parduotuvių tinklą visame pasaulyje turinčiai kompanijai “Wal-Mart“ pakvipo teismu. Bylą šiam prekybos gigantui iškėlusios New Jersey, NJ, advokatų kompanijos “Cohen, Weiss & Simon” atstovai tvirtina, kad “Wal-Mart“ parduotuvėse JAV per ketverius metus buvo nelegaliai įdarbinta ir negailestingai išnaudota apie 10 tūkst. imigrantų, rašoma *Lietuvos ryte*. Išnaudotų darbuotojų Lenkijoje ieškančios firmos “R.A.Productions” direktorė Monika Borkowska *Lietuvos rytui* pareiškė žinanti, jog dalis nukentėjusiųjų buvo atvykę ir iš Lietuvos. Advokatai žadėjo pergalės teisme atveju skundus dėl “Wal-Mart” parašiusiems bei pagalbos paprašiusiems žmonėms pervesti po **12 tūkst. JAV dolerių**.

Ukrainos muitų tarnybai vienašališkai iki 25 proc. pakėlus importo muitą vienintelės Baltijos šalyse šaldytuvų gamintojos Alytaus "Snaigės" šaldytuvams, Lietuva Ukrainos ambasados atstovui įteikė notą. URM pareigūnai, dalyvavę konsultacijose su Ukrainos diplomatais ir valstybės pareigūnais, nekomentavo derybų rezultatų. Ukrainos muitų tarnyba pradėjo bendrovės "Snaigė" produkcijai taikyti kitą kodą, priskirdama juos buitinio naudojimo kategorijai, o kartu 2,5 karto didesnį nei iki šiol (10 proc.) importo muitą.

Ukrainos parlamentas yra nutaręs sumažinti importo muitą "Snaigės" šaldytuvams iki 5 proc., tačiau Ukrainos prezidentas Viktor Juščenka vėluoja jį pasirašyti. Gamyklas Alytuje ir Karaliaučiuje turinti "Snaigė" daugiau negu 90 proc. pagaminamos produkcijos eksportuoja, daugiausiai - į Ukrainą. Investicijų bendrovė "Hermis Capital" kovo pabaigoje valdė 30,40 proc. pelningai dirbančios "Snaigės" įstatinio kapitalo, "Hansabank" klientai - 41,96 proc., SEB klientai - 6,17 procento.

Uostamiestyje perlaidoti per Pirmąjį pasaulinį karą žuvusių ir Panevėžyje palaidotų vokiečių kareivių palaikai. Juos į Klaipėdą keturiomis mašinomis atvežė Karaliaus Mindaugo bataliono bei generolo leitenanto Motiejaus Pečiulionio arsenalo II pėstininkų kuopos kariai. Panevėžio miesto J. Balčikonio gimnazijos stadione ekshumuoti 832 vokiečių karių palaikai be ypatingų ceremonijų ar iškilmių palaidoti kapinėse Herkaus Manto gatvėje. Iškilminga karių pagerbimo ceremonija planuojama rugsėjo 20-ąją. Krašto apsaugos ministerijos duomenimis, per Pirmąjį pasaulinį karą žuvusių karių palaikai Lietuvoje ekshumuojami pirmą kartą. Šiems darbams Lietuvos Vyriausybė bei Panevėžio savivaldybė skyrė po daugiau kaip 100 tūkstančių litų. Spėjama, jog vien Antrajame pasauliniame kare žuvusių vokiečių karių įvairiose Lietuvos vietose gali būti palaidota apie 20 tūkstančių. Visus juos stengiamasi perlaidoti Vilniaus ar Klaipėdos kapinėse. Gali būti, jog ir šalia Panevėžio miesto J. Balčikonio gimnazijos liko neekshumuotų palaikų.

Lietuva plečia dvišalę diplomatiją. Vyriausybė nutarė užmegzti diplomatinius santykius su dviem nedidelėmis Centrinės Amerikos valstybėmis - Bahamų Sandrauga ir Surinamu bei Afrikoje esančiu Beninu. Ministras pirmininkas Algirdas Brazauskas per Vyriausybės posėdį nustebo, kodėl diplomatinių santykių su šiomis šalimis užmezgimas užtruko kelerius metus. Dvišalių ir diplomatinių santykių su Beninu užmezgimui Seimo Užsienio reikalų komitetas buvo pritaręs 1999 metais, o su Bahamomis - 2001 metais. Santykių su Surinamu užmezgimas Lietuvoje buvo palaimintas dar 1992 metais. “Kodėl tiek ilgai šis klausimas užsitęsė? - per posėdį klausė A. Brazauskas. - Matyt, kaip kokiame sugedusiame seife gulėjo”.

Premjeras pareikalavo, kad Užsienio reikalų ministerija pateiktų informaciją, kodėl taip užsitęsė šis procesas. Dvišalių diplomatinių santykių su Bahamomis ir Surinamu užmezgimas esą prisidės prie politinių, ekonominių ir kultūrinių ryšių plėtros, taip pat atvers Lietuvai galimybes toliau plėsti garbės konsulinio atstovavimo tinklą. Daugiašalėje plotmėje mūsų šalis dalyvaus bendrojoje Europos Sąjungos užsienio politikoje, kurioje bendradarbiavimas su Amerikos ir Karibų jūros regiono valstybėmis užima reikšmingą vietą. Be to, svarbus bendradarbiavimas Jungtinių Tautų (JT) kontekste, apsikeitimas parama rinkimuose į JT specializuotas agentūras.

Netoli Kubos esančios Bahamos yra nepriklausoma Britų Sandraugai priklausanti valstybė. Jai vadovauja generalinis gubernatorius, atstovaujantis Didžiosios Britanijos karalienei Elžbietai II. Salose išsidėsčiusios valstybės plotas siekia vos 5 tūkst. 380 kv. km, joje gyvena beveik 300 tūkst. gyventojų, daugiausia - išeivių iš Afrikos palikuonys. Tarp Brazilijos ir Gajanos išsidėsčiusio Surinamo plotas - 163 tūkst. 270 kv. km, tačiau jis turi tik 437 tūkst. gyventojų. Ši šalis pasižymi itin didele etnine įvairove - čia gyvena anksčiau šalį kolonizavusių olandų, iš Afrikos atgabentų vergų, samdytų darbininkų iš Indijos bei Indonezijos, indėnų ir kinų palikuonys.

Zokniuose, netoli Šiaulių, oro uoste, šiuo metu budį Vokietijos karinių oro pajėgų reaktyviniai NATO naikintuvai. *NATO nuotr.*

ES SIŪLO IRANĄ KAIP NAFTOS TRANZITO ŠALĮ

Teheranas, rugpjūčio 5 d. (Delfi).Teheranas pranešė, kad Europos Sąjunga pasisiūlė paremti Iraną kaip pagrindinę naftos ir gamtinių dujų tranzito iš Centrinės Azijos šalį ir kad tokia paskata yra įtraukta į pasiūlymų paketą, kuriuo siekiama įtikinti iraniečius sustabdyti savo branduolinę veiklą. "Jie parėmė idėją, kad (per) Iraną (driektusi) pagrindinis energijos tranzito maršrutas į Europą iš Centrinės Azijos", - sakė aukšto rango iraniečių pareigūnas, artimas deryboms su ES.

Europos Sąjunga Iranui pateikė pasiūlymų paketą, siekdamą užbaigti ilgai trunkančią konfrontaciją dėl Teherano branduolinės programos, pranešė deryboms artimas šaltinis. Pasiūlymas buvo perduotas per vadinamojo ES trejeto - Britanijos, Prancūzijos ir Vokietijos, ambasadorius. Šios šalys jau ilgą laiką vedė derybas su Irako, siekdamos garantijų, jog jo branduolinė programa yra taiki. Tuo tarpu Iranas paskelbė, kad atnaujins darbus urano konversijos gamykloje netoli Isfahano miesto nepaisydamas Europos Sąjungos pasiūlymų dėl paskatų, kuriais siekiama įtikinti Teheraną sustabdyti branduolinio kuro ciklo veiklą. "Net jei (pagal) jų pasiūlymus negalima atnaujinti darbų Isfahane, mes veiklą atnaujinsime", - žurnalistams sakė aukšto rango derybininkas Hossein Mousavian. Iranas pagrasino atnaujinti urano konversiją nepaisydamas, kad dėl to jis gali būti svarstomas net Jungtinių Tautų Saugumo Taryboje ir už tai jam gali grėsti sankcijos.

JAV laikraštis *The New York Times* pranešė, jog ES ketino pateikti Iranui išsamų pasiūlymą, kuriame mainais į numatomos karinės programos likvidavimą jam būtų leista įsigyti branduolinių reaktorių bei kuro,

taip pat plėtoti visaverčius ekonominius santykius su Vakarais. Neįvardytas Europos pareigūnas sakė, jog į pasiūlymą "įtrauktos pačios įvairiausios idėjos, kurios suformuotų pagrindą Irano santykiams su likusiu pasauliu".

Europos atstovai paprašė surengti skubų JT branduolinės priežiūros organizacijos, Tarptautinės atominės energetikos agentūros (TATENA), susitikimą, kad būtų išlaikytas spaudimas Iranui neatnaujinti konversijos. TATENA atstovė spaudai Melissa Fleming atsakė patvirtinti ar paneigti, ar įvyks valdytojų tarybos susitikimas, taip pat komentuoti šį klausimą.

Iranas praėjusių metų lapkritį sutiko sustabdyti urano konversijos ir sodrinimo darbus, kol vyks derybos su ES trejetu. Tačiau jo derybininkas Hossein Moussavian pranešė, kad šalis atnaujins urano konversiją po dienos ar dviejų. "Jei europiečiai sušauks skubų (TATENA valdytojų tarybos) susitikimą, jie pažeis visas tarptautines taisykles, todėl jie neturėtų tikėtis, jog mes ir toliau nevykdysime jokios veiklos Natanco sodrinimo objekte", - sakė jis.

Iranas paskelbė per dvi dienas atsakysiantis į europiečių pasiūlymus, kuriais siekiama užbaigti įsisenėjusį konfliktą dėl iraniečių branduolinės programos ir kurie buvo pateikti po to, kai Teheranas pagrasino atnaujinti branduolinio kuro ciklo darbus. "Skirsime sau vieną ar dvi dienas europiečių pasiūlymams išnagrinėti ir priimsime sprendimą", - per valstybinę televiziją sakė Užsienio reikalų ministerijos atstovas Hamid Reza Asefi.

Jungtinių Tautų branduolinės priežiūros agentūros valdyba Didžiosios Britanijos, Pran-

cūzijos ir Vokietijos prašymu antradienį nusprendė sušaukti specialųjį posėdį, kuriame bus diskutuojama Irano branduolinės programos klausimais, penktadienį pranešė TATENA atstovas spaudai.

Reuters žurnalistams diplomatai pranešė, kad ES trejetas ketina sušaukti susirinkimą ir įspėti Iraną neatnaujinti urano sodrinimo darbų, kadangi Teheranas šią savaitę ne sykį grasinio tai padaryti.

"Prancūzijos, Vokietijos ir Jungtinės Karalystės prašymu valdybos pirmininkas kviečia susirinkimą rugpjūčio 9 d. 10 val. 30 min. vietos laikui", - sakė TATENA atstovas spaudai.

JAV KARIAI BAIGS MISIJĄ IRAKE NEPAISANT SMURTO

JAV prezidentas George W. Bush pareiškė, kad nepaisant pastarųjų dienų smurto, pareikalavusio 14-os jūrų pėstininkų gyvybių, Jungtinių Valstijų kariai Irake liks tol, kol užbaigs savo misiją. "Pastarųjų dienų smurtas Irake primena su kokiais priešais mums tenka susidurti", - sakė jis, Texas teisininkų susitikime. "Šie teroristai ir sukilėliai naudoja žiaurią taktiką, nes mėgina palaužti Jungtinių Valstijų valią. Štai ką jie bando padaryti. Jie nori, kad mes atsitrauktume. Jie nori, jog mes užmirštume savo rūpestį nekaltaisiais. Jiems nepavyks. Jie nesuvokia Jungtinių Amerikos Valstijų būdo ir stiprybės. Jie nesupranta mūsų noro apginti save, apginti savo draugus, savo sąjungininkus ir skleisti laisvę visame pasaulyje".

Spaudoje pasirodė pranešimai, jog JAV kitais metais planuoja sumažinti Irake dislokuotą pajėgas. Iki kitų metų vidurio planuoja sumažinti iki 80 tūkst., o iki 2006 metų pabaigos - iki 60 tūkst. karių. *Delfi*

DUBINGIŲ PILIAVIETĖ – RADVILŲ TĖVONIJA?

Dubingių piliavietės Molėtų rajone archeologinių tyrimų rezultatai leidžia mokslininkams spėti, kad atrasta didikų Radvilų giminės tėvonijs.

Pasak tyrimų darbo grupei vadovavusio dr. Albino Kuncevičiaus, šiais metais vykdytų archeologinių kasinėjimų metu buvo atrastas ir atidengtas XV-XVII a. Radvilų rūmų pastato pamatų, rūsio ir pirmojo aukšto sienos fragmentas. Pamatų išorėje rasta daug XVI-XVII a. buitinės keramikos, langų stiklo bei koklių, puoštų didikų Radvilų herbu – ereliu, Žygimanto Augusto monograma, Madona su kriaušė ir kitais siužetais. Toje pat vietoje aptikta XV amžiaus moneta – Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Kazimiero denaras bei šachmatų figūrėlės fragmentas. Vertingiausius archeologinius radinius restauruos Prano Gudyno muziejinių vertybių restauravimo centras.

Dr. Albino Kuncevičiaus teigimu, 2005 m. kasinėjimų rezultatai leidžia spėti Dubingiuose buvus Radvilų šeimos tėvonijs, iš kurios ir kilę visi žymiausi šios giminės atstovai.

Molėtų savivaldybės lėšomis taip pat buvo nuvalytos griuvenos buvusios evangelikų reformatų bažnyčios vietoje. Atidengti visi šio renesansinio kulto pastato pamatai, atlikti pirminiai numatomos Radvilų šeimos kapavietės vietos parengimo darbai.

2004 m. Dubingiuose buvo rasti Mikalojaus Radvilos Rudžio, Mikalojaus Radvilos Juodojo, Elzbietos Šidloveckos – Radvilienės ir Jonušo VI Radvilos palaikai, kuriuos numatoma perlaidoti buvusiosios evangelikų reformatų bažnyčios vietoje įrengtoje kapavietėje.

Archeologinius tyrimus Dubingių piliavietėje atliko Vilniaus universiteto, Pilių tyrimo centro “Lietuvos pilys” ir Lietuvos etnokosmologijos muziejaus specialistai. Atidengtų mūrų grafinių fiksavimą atliko Pilių tyrimo centro “Lietuvos pilys” architektai.

Dubingių piliavietės tyrimus numatoma pratęsti ir 2006 metais. Atidengtiems mūrams uždengti nuo aplinkos poveikio, pasak archeologų, iš Vyriausybės yra prašoma keliasdešimtys tūkstančių litų.

Pasak istorikų, lietuvių kilmės didikų Radvilų giminė iškilo XVI a. pradžioje ir Lietuvos didikų gyvenime dominavo iki XVII a. pirmos pusės. Nors vėliau ją nurungė didikai Pacai, tačiau iki pat XVIII a. pabaigos Radvilų įtaka buvo didžiulė.

Istorikų teigimu, Radvilos yra kilę iš Kernavės apylinkių,

Astikų giminės. Radvila Astikas istorijos šaltiniuose paminėtas 1477-aisiais. Nuo 1547 m. Radvilos turėjo Romos imperijos kunigaikščių titulą. Iš viso šioje giminėje suskaičiuojama beveik 350 narių.

Radvilų giminei jos klestėjimo laikotarpiu turtais nebuvo lygios Europoje. Radvilos valdė 23 pilis, 426 miestus ir miestelius, per 2 tūkstančius dvarų, daugiau kaip 10 tūkstančių kaimų. Jie turėjo atskirą kariuomenę, kuri kartais būdavo pajėgesnė už viso krašto kariuomenę.

Radvilų giminė Lietuvai davė daug žymių žmonių, gerų karvedžių ir valstybės veikėjų. Iš Radvilų giminės Lietuva susilaukė 37 vaivadų, 22 ministrų, nemažai kanclerių, iždininkų, etmonų, maršalkų, 3 vyskupų ir 1 kardinolo.

Mikalojus Radvila Juodasis
(1515-1565)

Iš visos Radvilų giminės žymiausias buvo Mikalojus Radvila Juodasis (1515-1565), ne tik užėmęs svarbiausius valstybės postus – buvęs Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) kancleris ir Vilniaus vaivada bei Livonijos vietininkas, bet ir faktiškasis Lietuvos valdovas, nevainikuotas karalius.

Radvilų giminės atstovai buvo reformacijos LDK rėmėjai ir skleidėjai.

Protestantiškoji Biržų-Dubingių linija pasibaigė 1669 metais, o ilgiausiai išliko katalikiškoji Nesvyžiaus (Naugarduko) Radvilų linija.

Žymiausios Radvilų rezidencijos nuo XVI a. pabaigos buvo Vilniuje, Biržuose, Kėdainiuose, Nesvyžiuje (Naugarduke).

LGITIC

KELIONĖ Į LAS VEGAS

St. Petersburgo pensininkų klubas spalio mėn. 3 – 7 dienomis organizuoja kelionę į Las Vegas. Lėktuvu bus išvykstama iš Tamos ir tiesioginiu skridimu nusileidžiama Las Vegas. Apsistojimas numatomas Imperial Palace viešbutyje. Dėl smulkesnių informacijų kreiptis į **Laimutę Alvarado**, tel. (727) 360-1064. Kadangi keliautojų skaičius yra ribotas, tai tik anksčiau užsisakę vietas

Švenčiant dailininkės Magdalenos Stankūnės gimtadienį – Marija Remienė, JAV LB Kultūros tarybos pirmininkė, Dalia Šlenienė, Magdalena Stankūnė, Aušrelė Sakalaitė, Lilija Jasaitė. *L. Šlenio nuotr.*

“LIETUVIŲ BIULETENIUI” – 20 METŲ!

Ne visiems skaitytojams yra tekę susipažinti su šio žiniaraščio pradžia bei išsivystymu, dėl to šia proga yra pateikiama trumpa jo apybraiža.

Nuo 1977 metų Juno Beach buvo leidžiamas žiniaraštis *Floridos rytinio pakraščio lietuvių žinios*. Jį redagavo ir leido Stasys Balčiūnas, pasitelkęs korespondentus: Gundą Kodatienę (Miami) ir Andrių Mironą (Daytona Beach).

1985 vasarą S. Balčiūnas prikalbino neseniai Port St. Lucia apsigyvenusį Vincą Šalčiūną perimti to žiniaraščio redagavimą. Tai buvo *Lietuvių biuletenio* pradžia, nežiūrint to, kad Balčiūnas (naujojo redaktoriaus paprašytas) sutiko išleisti dar vieną *Lietuvių žinios* laidą – Nr. 41.

Pradžioje paliko tie patys korespondentai ir toks pat žiniaraščio formatas. Buvo pakeistas tik jo titulas su nauju pavadinimu: *Floridos rytinio pakraščio lietuvių biuletenis* (sutrumpintai – “L. b.”), kad jį nesusipainiotų su Floridos vakaruose leidžiamu žiniaraščiu *Lietuvių žinios*. LB Palm Beach apylinkės valdyba išpareigojo būti faktinu “L.b.” leidėju ir, norėdama pabrėžti jo tęstinumą nuo 1977 metų, sutiko pirmąją jo laidą paženklinti numeriu 42.

Trejetą metų “L.b.” tekstas būdavo paruošiamas naudojant rašomąją mašinėlę, dėl to nei jo tekstas galėjo būti keičiamas, nei jo išvaizda gerinama. Tik kai 1988 metais buvo pradėtas naudoti kompiuteris, atsirado galimybė pajvairinti patį tekstą, panaudoti simbolius, užsklandas bei iliustracijas. Laikui bėgant ir kompiuterinei technologijai progresuojant, “L. b.” išvystė tokią formą bei išvaizdą, kokia dabar yra.

galės pasinaudoti teikiama paslaugomis. *Lietuvių žinios*, 2005, birželis, Nr.348.

“L. b.”, pasipuošęs 241-muoju numeriu, sulaukė savo 20-tojo gimtadienio! Turbūt nedaug panašių žiniaraščių yra sulaukusių tokio garbingo amžiaus? Be to, ši yra 200-toji mano redaguojama “L. b.” laida! Dėl to aš, kaip vienintelis jo redaktorius, turiu pagrindo tuo džiaugtis ir didžiuotis. Toks jausmas turėtų skatinti šį reikšmingą ir sėkmingą darbą toliau tęsti. Deja (dėl amžiaus) išsekusios fizinės ir protinės jėgos neleidžia to daryti – ši “L. b.” laida yra mano paskutinė! Šiuos žodžius rašau su liūdesiu širdyje, kad nepajėgiu toliau dirbti per 20 metų pamėgto darbo, ir

kad nežinau, kas ir kada mane pavaduos? Vienok, turiu vilčių, kad per vasarą atsiras vienas ar keli asmenys, kurie neleis “L. b.” palaidoti! Darbo nedirbau tik aš vienas – žinutes teikė keli nuolatiniai bendradarbiai: G. Kodatienė, A. Mironas, J. Janušaitis, A. Šilbajoris, J. Savaitis, kiti – rečiau. Dėkoju korespondentams, bendradarbiams, platinotojams ir visiems, kas redaktoriaus darbą lengvino. Pagaliau nuoširdus ačiū žmonai Onutei, kuri daugelį metų ieškodavo tekste klaidų ir padėdavo man “L.b.” paruošti išsiuntimui. **Vincas Šalčiūnas**, *Lietuvių biuletenis* redaktorius

Keturiasdešimt trečiasis “Dirvos” NOVELĖS KONKURSAS

Organizatorius: Korporacijos Neo-Lithuania vyriausioji valdyba JAV-se

Finansavimas iš A.A. Simo Kašelio palikimo

Tematika: Autoriams suteikiama neribota teisė pasirinkti novelės temą.

Reikalavimai: Konkursui siunčiamos novelės privalo būti parašytos mašinėle ar kompiuteriu su lietuvišku raidynu dvigubais tarpais tarp eilučių ir dviejų su puse centimetrų lauku ir turi būti neilgesnės kaip 20 puslapių. Rašiniai privalo būti pasirašyti slapyvardžiu. Šis slapyvardis užrašomas ant pridėto užklijuoto vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Atplėšiami tik laimėjusių vokeliai. Nepremijuoti rankraščiai negražinami.

Rašiniai turi būti atsiųsti iki **2005 m. lapkričio 1 d.** (pagal pašto antspaudą).

Rankraščius siųsti adresu:

**“Dirva”, Novelės konkursas,
P.O. Box 19010
Cleveland, Ohio 44119-0010
USA**

Informacija: el. paštu: dirva@ix.netcom.com

Premijos: Pirmoji premija – 500 JAV dolerių, Antroji premija – 300 JAV dolerių

Konkurso rašinių vertinimo komisija sprendžia paprasta balsų dauguma.

APPLE VASARA 2005 PASIBAIGĖ – PLANUOJAME TOLIAU

“Šią naktelę, per naktelę nemigau, nemigau, Su broleliu obelėlę sodinau, sodinau...”

Pasodiname 15-tą obelaitę sodelyje prieky Pedagogų profesinės raidos centro (PPRC). Sodinti obelaitę Vilniaus seminarų direktorei dr. Barbara Henriques ir būsimam APPLE prezidentui dr. Karl Janowitz padėjo ministras Remigijus Motuzas. Vilniaus seminarų atidaryme sulaukėme gražių ir šiltų Jo Ekselencijos Lietuvos Respublikos prezidento Valdo Adamkaus žodžių, kurie skatino mus ir visus Lietuvos mokytojus toliau dirbti auklėjant naująją kartą demokratiškais, atsakingo piliečio principais. Jo Ekselencijai atvykus prie PPRC, pasitiko jį žurnalistai. Užklaustas, “Kokią reikšmę turi šiandieninis įvykis Lietuvos švietimui?”, prezidentas V. Adamkus atsake: “Be galo didelę. Aš manau, kad ši organizacija davė naują kryptį Lietuvos švietimui.”

Buvo planuota, kad Prezidentas dalyvaus Švietimo ir mokslo ministerijoje suruoštame simpoziume, kurio paskirtis buvo aptarti APPLE bendrijos su Lietuvos mokytojais bendrai nueitą 15 metų kelią ir išvystyti ateities gaires. Ne taip išėjo, bet mes džiaugėmės, kad Prezidentas mus aplankė Vilniaus seminaro atidarymo iškilmų metu, nes Lietuvos mokytojai gavo progos išgirsti Prezidento kalbą, su juo, nors trumpai, pabendrauti.

Penkiolinkos metų paminėjimui skirtas simpoziumas,

kurio tema: “APPLE – Lietuvos švietimui, iniciatyvos ir iššūkiai”, vyko liepos 9 d. Švietimo ir mokslo ministerijos rūmuose. Iš ministro Remigijaus Motuzo susilaukėme gražios padėkos ir pažado toliau bendradarbiauti. Iš Vilniaus Pedagoginio universiteto senato struktūros komisijos pirmininkės prof. habil. dr. Marijos Barkauskaitės – labai šilto kvietimo vesti seminarus ir Pedagoginio universiteto studentams ir profesoriams. Užsakymas kitai vasarai – bent vienas srautas skirtas studentams, o kitas – jų dėstytojams. Buvo peržvelgta APPLE su Lietuvos švietimu nueitas ilgas kelias, pasikeitimai, kuriuos padėjo įvykdyti šie seminarai, ir Švietimo centrų tinklas, kurį pradėjo ir kuriam davė kryptį bendrijos lektoriai.

RIMTAS DARBAS

Po gražių atidarymo iškilnių prasidėjo rimtas darbas. Jau pirmadienį po pietų pradėjome darbą srautuose, susipažinome su savo srauto dalyviais, išgirdome jų pasisakymus, paaiškinome, kaip mes pasiruošę jų norus patenkinti. Aš, su Andriaus Kirkylos ir keturių Lietuvos lektorių pagalba vadovavom dviem nuotolinio mokymo srautams, kuriuose dalyviai mokėsi, kaip kurti pamokas Internetiniam dėstymui. Pradėdavome paskaitas ir praktinį darbą 9 val., o baigdavome 5:30 val. prieš pat vakarienę. Srautuose dirbome 4.5 val. Vyko vienos valandos bendra

paskaita seminaro pagrindine tema: “Švietimas darniam vystymuisi” ir po popietinių srauto užsiėmimų – dar valanda skirta pasirinktinėms paskaitoms. Kelis vakarus bendravome su mokytojais, pasikalbėjome, dainavome ir šokome, vaidinome, vieni kitus linksminome. Vilniuje dirbo 9 srautai – juose dėstė 12 lektorių iš JAV ir 8 lektoriai iš Lietuvos. Pagrindinę temą per bendras paskaitas skaitė vienas lektorius iš JAV, viena lektorė iš Kanados ir viena lektorė iš Lietuvos. Klaipėdoje dirbo 7 srautai, jiems dėstė 14 lektorių iš JAV ir 4 lektoriai iš Lietuvos. Bendras paskaitas vedė kanadietė ir lektorė iš Lietuvos.

Dar vyko dviejų savaitių seminaras **Utenos rajone**, kur dėstė 4 amerikietės. Po pagrindinių seminarų pasiliko dar savaitėi dešimt lektorių, kurie dirbo šešiose vietovėse. “Vilties” draugijos suorganizuota stovykla šeimoms, kuriose yra vaikų su rimta negalia, ir mokytojams bei auklėtojams, kurie su specialiais vaikais dirba, tęsėsi dvi savaites, joje dirbo viena lektorė iš JAV, stovyklą lankė keli lektoriai, kurie dėstė Klaipėdoje, o pagrindines paskaitas skaitė 4 lektoriai, ankstesnių tokių stovyklų dalyviai – mokytojai iš Lietuvos.

Docento Algirdo Grigonio ir Karl Janowitz suorganizuotose specialiosios pedagogikos seminaruose, kurie vyko Kaune, Simne, Kazlų Rūdoje ir Ventoje, dirbo penki lektoriai iš JAV. Apgailestavome, kad šiuo-

LR prezidentas Valdas Adamkus, Švietimo ir mokslo ministras dr. Remigijus Motuzas ir prezidento patarėja Vaiva Vėbraitė klausosi APLE simpoziumo atidarymo kalbą. Kitoje eilėje lektoriai iš JAV, toliau seminarų dalyviai.

Algirdo Muliolio nuotr.

se seminaruose negalėjo dalyvauti pats docentas Grigonis, nes jis po sunkios operacijos buvo ligoninėje. Prieš operaciją jis buvo atvykęs į Vilniaus atidarymą, kur visi jį sveikinome, nes prezidentas V. Adamkus jį apdovanojo Riterio Kryžiaus ordinu.

Bendrija yra laiminga, galėdama suburti tokių gražų būrį kompetetingų lektorių iš JAV, Kanados ir ypatingai, iš Lietuvos, kurie savo atostogas praleidžia dirbdami su Lietuvos mokytojais. Dauguma lektorių iš Lietuvos – tai ankstesnių seminarų dalyviai, kuriuos atpažino lektoriai iš JAV ir pasikvietė dirbti kartu.

Vilniaus seminarų uždaryme vėl nuskambėjo APPLE seminaruose visada dainuojamas “himnas” apie obelėlės sodinimą ir užsibaigė 15-toji vasara Vilniuje. Panašiomis dainomis užsibaigė ir Klaipėdos bei kiti regioniniai seminarai. Kaip ir kiekvienais metais, užbaigimus lydėjo dainos, atsisveikinimo

ašaros ir pasižadėjimas vėl atvažiuoti, vėl pasimatyti, palaikyti ryšius...

Ir ne be reikalo tikimasi vėl pasimatyti – **Vaiva Vėbraitė**, APPLE prezidentė ir Švietimo ir mokslo ministras dr. Remigijus Motuzas jau pasirašė kontraktą 2006-tų metų vasaros seminarų pravedimui. Planai tam jau pradėti ir formuojasi. Perėmęs bendrijos prezidento pareigas, ilgametis APPLE narys ir specialiųjų poreikių vaikų auklėjimo žinovas, dr. Karl Janowitz jau turi ministerijos įsipareigojimą padėti finansuoti, planuoti, ir ruošti seminarus ateinančią vasarą. Rugpjūčio gale, kaip jau įprasta, vyks APPLE vadovų pareigų perdavimo ir naujų darbo metų planavimo suvažiavimas.

APPLE bendrija nuoširdžiai dėkoja visiems užsienio lietuviams, kurie, per savo nuolatinę finansinę paramą, įgalina mus vykdyti šį Lietuvos ateičiai svarbų darbą.

Amanda Muliolienė

VYRESNIEJI SUKŪRĖ, O JAUNESNIEJI BAIGIA PRARASTI

Kaip vyko Britanijos lietuvių visuomeninio turto naikinimas

Kazys Barėnas

XVIII.

Save gindamas pirmininkas Tamošiūnas užgavo sakydamas, kad ji niekur lietuviškoje veikloje nedalyvavo, tai dabar ji išvardija savo veiklos duomenis. Tačiau panašūs įžeidinėjimai atstūmė ir kitus. K. Tamošiūno pristatyti pirkti nauji Namai už 700.000 menki, O Tamošiūnas ir E. Šova jau įgaliojo advokatą.

Praėjus 6 metams nuo tų 1-2 Ladbroke Gardens W.11 Lietuvių namų pardavimo, namų prekybos bizniu besiverčianti Londono agentūra pradėjo skelbti, kad Ladbroke Gardens Nr. 2, vadinasi, tik pusė tų dviejų namų, kurie abeji buvo parduoti už 1.250.000 svarų, dabar paleisti į rinką už 4.600.000 svarų. Jei būtų bent šiek tiek pareigin-gesni ir jautresni tie DBLS-

LNB Valdybų nariai, kurių pareiga turėjo būti rūpintis tais namais, turėtų pajusti savo kaltę. O. ne, nepatikėčiau, kad jie galėtų savo kaltę pajusti. Jie veikė ir veikia ir tvarko Britanijos lietuvių visuomeninį turtą. Vien tik Z.Juras per laikraštį klausė? Kur dingo pusė milijono, nes buvo skelbta, kad vienas pirkėjas siūlė 1.700.000. Tiesa, eiliniai lietuviai keikė valdybą, kad nepajėgė išlaikyti tų Namų. Keikė, žinoma, privačiai, Valdyba jų balsų negirdėjo, o jeigu būtų išgirdusi, tai tikriausiai teisindamasi sakyti, kad ji esanti šmeižiama. Kaip matome, Lietuvių bendruomenės veiklai padarytas milžiniškas finansinis nuostolis tuo namų praradimu.

Kai 1996 m. rugsėjo 26 d.

Europos lietuvių Nr. 21 išspausdinamas didžiulis K. Tamošiūno atviras laiškas DBLS Valdybai, nariams ir akcininkams, kuriame jis kalba apie dokumentais nepateisintas išlaidas Sodyboje, o tokių dar esą 900 sv., tai V.Juraitė atsisakė pasirašyti, kaip liudininkė, “Land registry” dokumentą, o po to ji pareiškė kaltinimus Tamošiūnui ir reikalavimą, kad jis atsistatydintų. Ji sujudino ir DBLS Londono I skyriaus narius, kurie priėmė rezoliuciją, kad atsistatydintų Tamošiūnas ir E. Šova. Tada 6 direktoriai pasisakė už jų nematytus Strathmore Gardens namus, o V.Juraitė nepritarė. DBLS Londono I skyriaus susirinkime pasisakyta prieš tuos namus, sakyta, kad Tamošiūnas ir Šova nėra tinkami namų pirkėjai, ir nutarta, kad juos reikia pašalinti. Į tą susirinkimą su skundais nuėjo V. Juraitė ir V. Gasperienė. Būta ir kitokių nepri-tarimų ir nesusipratimų.

V. Juraitė pasitraukė iš Valdybų (1996 m. spalio 12 d.

Europos lietuvių Nr. 22, nes negalinti su tokiais dirbti. Grįžtu, jei būtų išrinkta kita Valdyba. Ir ją stebina K. Tamošiūnas, kuris “apšmeižia mano mamą Veroniką Jurienę”. Kuriai dirbant Sodyboj pelningumas aukščiausiai pakilo. Ir J. Alkis nepasisakė dėl to prieš Tamošiūną.

Į tą pokalbį laikraštyje įsijungė ir V. Gasperienė straipsniu “Nedurkime peiliu į nugarą”. Ji tvirtino, kad Sodybą tvarkyti sunku (ji truputį ten padirbėjusi). V. Jurienė vadovės darbą ištempė 9 mėnesius, ir pelnas pakilęs 700 proc. Taigi direktoriai turėtų būti dėkingi, o ne prisėlinę peiliu durti į nugarą, paliekant gilią žaizdą.

Po to netrukus V. Gasperienė atsistatydino ir Valdybos.

Jau minėjome, ką dėl LNB bendraraščio pasisakė Z. Juras. O štai DBLS pirm. Juras Alkis pakaltina Tarybos pirmininką Z. Jurą, kad Taryba nematė reikalo siekti vienybės, o pats jos pirmininkas nerado reikalo dalyvauti Centro valdybos po-

sėdžiuose, kur lengvai būtų gavęs informaciją. Tačiau Z. Juras *Europos lietuvių*je prašė informaciją pateikti visuomenei, bet ne jam privačiai.

Alkis dar tvirtina, kad S. Kasparo pateiktas aprašymas esąs pilnas melo.

V.Gedmintas pasisako prieš cenzūrą. Jei nebus spaudoje praleidžiami pasisakymai dėl to, ką daro Valdyba, tai tada liks keturi senukai, kurie tvarkys sau viską.

DBLS Londono skyrius kaltina Alkį, kuris, sako, savo sugalvotais priekaištais remiasi, - tai skyrius reikalauja, kad jis atsiprašytų.

Viešbutis nupirktas, bet tuoj ir parduotas

O kol vyko tie barniai ir kaltinimai vienių kitiems, K. Tamošiūnas 1997 m. vasario 24 d. *Europos lietuvių*je paskelbė, kad po ilgo ieškojimo pagaliau pavyko surasti ir užpirkti namus, turinčius viešbučio teises, netoli dviejų požeminio traukinio linijų vakarų Londone.

(Bus daugiau)

RENGINIŲ KALENDORIUS

RUGPJŪČIO 14 d., sekmadienį 12 val., Lietuvių klubo tradicinis pokylis Amerikos italų vietovėje, 29717 Euclid Ave, Wickliffe, OH.
RUGSĖJO 11 d. 11:30 v. ryto Šv. Jurgio parapijos gegužinė parapijos sodyboje.
LAPKRIČIO 13 d. nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. Šv. Jurgio parapijos Rudens šventė.

AMŽINYBĖN PALYDINT HYPATIJĄ YČAITĘ-PETKUS

Vėl tenka atsisveikinti su viena senosios Amerikos lietuvių kartos darbuotoja, kuri amerikiečių tarpe vadinosi Hypatia Ycas Petkus, o lietuviams buvo žinoma kaip Eglė Ona Hypatija Yčaitė.

Ši žinoma lietuvių veikėja amžinybėn iškeliavo gana tyliai – toli nuo lietuviškų centrų, Albuquerque mieste, New Mexico valstijoje 2005 m. gegužės 22 d.

Mirusioji buvo reta asmenybė, gimusi 1920 m. sausio 6 d. Lausanne mieste, Šveicarijoje. Jos tėvas garsus Lietuvos valstybininkas, teisininkas, Lietuvos pirmosios vyriausybės narys, finansų ministras, Martynas Yčas, o motina – iš plačiai žinomos Šliūpų šeimos – Hypatija Šliūpaitė. Jos gimimo vieta atrodo gerokai neįprasta, nes tuo metu jos tėvas dalyvavo Šveicarijoje vykusiose Lietuvai reikšmingose konferencijose ir ten buvo išvažiavęs kartu su savo žmona.

Hypatija Yčaitė, baigusi Kauno “Aušros” gimnaziją, o po to pradėjo studijuoti (1937 m.) teisę Vytauto Didžiojo universitete Lietuvos laikinojoje sostinėje. Kai Lietuva atgavo Vilnių, ji tęsė studijas Vilniaus universitete iki pačios rusų okupacijos. Kai Lietuvą okupavo sovietai, 1940 m. rudenį jai su kitais Yčų šeimos nariais pavyko pasprukti į Vakarus ir paklaidžioti po Europą ir Braziliją (čia mirė jos tėvas Martynas Yčas). 1941 m. pavasarį, po daugelio nuotykių patirtų Europoje ir Brazilijoje, Hypatija pasiekė Amerikos krantus. Čia įsigijo du magistro laipsnius – politinių mokslų iš University of Michigan, esančio Ann Arbor mieste, ir bibliotekininkystės iš Columbijos universiteto New Yorke.

Lietuvos pasiuntinio Amerikoje ministro Žadeikio pakviesta, šešis metus Hypatija dirbo Lietuvos atstovybėje Washingtone. Taip pat ji daugiau negu

30 metų dirbo kaip bibliotekininkė Los Angeles viešojoje bibliotekoje. Ji laisvai kalbėjo lietuviškai, angliškai, rusiškai, ispaniškai, prancūziškai.

BENDRADARBIAVO SPAUDOJE, REDAGAVO, PARAŠĖ KNYGĄ

Hypatija dar būdama gimnaziste pradėjo bendradarbiauti spaudoje ir jos rašinius spausdino “Lietuvos aidas” Kaune. Atvykusi į Ameriką, ji bendradarbiavo čionykštėje lietuvių spaudoje, daugumoje evangelikų reformatų leidžiamame žurnale “Mūsų sparnai”, kurį ji redagavo iki pat savo mirties.

Taip pat parašė stambią savo jaunystės 1920-1940 prisiminimų knygą anglų kalba, pavadinantą “Springtime In Lithuania”. Čia ji labai vaizdžiai apžvelgia savo gyvenimą Lietuvoje, nupasakodama daug vaizdų iš to meto visuomeninio, kultūrinio ir politinio pasaulio. Beje, šią knygą 2000 m. išleido Adams Press leidykla Čikagoje. Knygos antroji laida išėjo 2005 m. Knygos pristatymą surengė Lietuvių rašytojų draugija (autorė buvo jos narė) Čikagos lietuviams Jaunimo Centre.

Hypatija daug reiškėsi lietuvių ir pasaulio evangelikų bažnyčios veikloje, nes ir jos tėvas (kilęs iš Biržų) bei kiti šeimos nariai joje dalyvavo. Ji buvo lietuvių evangelikų reformatų bažnyčios JAV kuratore. Kaip šios bažnyčios atstovė, yra dalyvavusi pasaulinėse konferencijose Korėjoje, Izraelyje, Puerto Rico, Jamaikoje. Dar gyven-dama Lietuvoje, Hypatija buvo delegate Pasaulinėje presbiterionų konferencijoje, surengtoje Amsterdame 1938 metais.

Velionies palaikai buvo sudeginti ir yra galvojama juos palaidoti Lietuvių tautinėse kapinėse Čikagoje. Albuquerque mieste po mirties vyko tik atsisveikinimas su mirusiaja. Ten gyvena jos sesuo – Evelyn Y. Taggart.

Edvardas Šulaitis

Prie a.a. kun. dr. Stepono Matulio kapo Willford Hill kapinėse, Anglijoje.

KUN. DR. STEPONO MATULIO MIRTIES METINĖS

Š. m. birželio 18 d., Nottinghamame paminėjome Didžiosios Britanijos lietuvių mylimo kun. dr. Stepono Matulio, MIC, mirties antrąsias metines. Pasi-meldėme prie jo kapo Willford Hill kapinių lietuviškame kam-pelyje. Vėliau Londono lietuvių parapijos klebonas kun. Petras Tverijonas Lietuvių katalikų centre – Židinyje laikė iškilmingas žv. Mišias už kun. dr. Stepono Matulio sielą. Židinio sodelyje, prie kun. Stepono Matulio atminimui pasodinto ažuoliuko, sugiedojome Maironio “Lietuva brangi”. Dalyvavo būrelis Nottinghamo ir Wolverhamptono lietuvių.

Norėtume trumpai priminti, kad kun. dr. Steponas Matulis, MIC, vienas šviesiausių ir iškiliausių Jungtinės Karalystės ir Europos lietuvių, mirė Karalienės medicinos centre Nottinghamame 2002 metų birželio 18 d. sulaukęs 85-rių metų amžiaus. Jis gimė 1918 m. vasario 21 d. Daujočių kaime, Svėdasų valsčiuje, Rokiškio apskrityje, lietuvių ūkininkų šeimoje. Mokėsi Svėdasuose ir Užpaliuose, Marijampolės Marijonų gimnazijoje, kurią baigė 1939-aisiais. Studijavo Lietuvos Vytauto Didžiojo Universitete Kaune techniką, filosofiją ir teologiją, Eichstatt seminarijoje filosofiją ir teologiją (Vokietijoje), Romos Angelicum dominikonų universitete teologiją, suteiktas licencijato (1945) ir daktaro (1946) laipsnis už disertaciją “Archiepiscopus Georgius Matulaitis – Matulevičius MIC, Apaštalinis Vizitatorius Lietuvai: 1925-1927, išversta į lietuvių kalbą, Nottinghamame Šaltinio išleista 2000-aisiais). Tęsė daktaro kursą Romos Gregorianumo universitete Bažnyčios istorijos fakultete, kur gavo licencijato laipsnį (1947) ir parengė antrąją daktaro disertaciją “Archiepiscopus Georgius Matulaitis – Matulevičius, Renovator Marianorum” (Steponas Matulis, MIC “Palaimintasis Archivyskupas Jurgis Matulaitis, MIC Marijonų gaivintojas, 1909-1927” – Šaltinio išleista 1997-aisiais).

Nuo 1933 metų kun. Steponas Matulis bendradarbiavo lietuviškoje spaudoje. 1953 m. Romoje Marijonų generaliniame name paskirtas naujokyno vedėju, Marijonų generalinio namo kolegijos viršininku, 1957 m. paskirtas Marijonų dvasios vadovu. 1958 m. išvyko klebonauti į Londono lietuvių parapiją. 1961 m. atkurė Pasaulio lietuvių tautinės minties katalikišką žurnalą *Šaltinis* ir jį redagavo. Nuo 1970 metų *Šaltinis* buvo spausdinamas nuosavoje įsteigtoje spaustuvėje apytikriai 2000 egzempliorių tiražu. Buvo skaitomas ne tik Anglijoje ir kituose Vakarų Europos kraštuose, bet ir Amerikoje, Australijoje, Azijoje. *Šaltinio* leidykla redagavo ir išleido per 30 knygų ir paskaitų atspaudų.

Dar kartą dėkojame visiems aukojusiems paminklo statybai, vyskupui Juozui Žemaičiui, MIC ir Lietuvos Marijonų Provinciolui kun. dr. Vytautui Bri-liui, MIC, pernai pašventinusiems paminklą ir visiems atvykusiems ir atvykstantiems

Staigi mirtis pakirto

A.† A. RIČARDO RINGIO

gyvybę. Liūdime drauge su miela Velionio žmona, mūsų skyriaus nare LAIMA RINGIENE ir reiškiamo nuoširdžią užuojautą jai, visiems šeimos nariams, artimiesiems ir draugams.

*Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos
Los Angeles skyrius*

Penkių metų sukaktį į amžinybę išėjusią
Algirdaitę:

A.† A. ANASTAZIJĄ SAMUOLYTĘ- MACKUVIENĘ

Liūdi jos dėkinga bei mylima šeima

DIRVAI AUKOJO

G.Lazdinis, Euclid, OH	100
J.Jovaiša, San Diego, CA	50
K.Phillips, Strongsville, OH	50
A.Mažeika, Marina Del Rey, CA ..	40
A.Pečiulis, Santa Monica CA 3	8
O.Kremeris, La Grange PK., IL ...	30
J.Stankūnas, Cos Cob, CT	30
I.Alantas, Redford, MI	26
G.Trečiokas, Union, NJ	26
L.Dubray, Portage, MI	25
J.Leonikas, St. Pete B., FL	25
P.Švarcas, Oceanside, CA	25
Anoniminis, Newton, PA	25
J.Gutauskienė, St. Pete., FL	22
B.Navikas-Timms, Mentor OH ..	20
V.Kilius, Valley, Stream NY	16
D.Kasakaitis, Baltimore, MD	15
A.Grushnys, Wichita, KS	10
J.Gumbelevičius, Vancouver, WA .	10
Z.Janušis, Fort Myers, FL	10
J.Šiaučionas, Cicero, IL	10
V.Šilėnas, Euclid, OH	10
E.Šilgaliai, Euclid, OH	10
A.Vytuvis, Woodhaven, NY	10
S.Mykolaitis, Oak Lawn, IL	8

*Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame*

į Nottinghamą pagerbti šviesaus neblėstančio Jungtinėje Karalystėje kun. dr. Stepono Matulio, MIC atminimo.

Nuoširdžiausiai dėkojame visiems aukojusiems kun. Matulio, MIC atminimui.

Dr. Darius Furmonavičius

SPORTO ŽINIOS

PLAUKIMO PIRMENYBĖS
CLEVELANDE

2005 metų Š. Amerikos lietuvių plaukimo pirmenybės įvyko š.m. gegužės 14 d., John Carroll Universiteto uždarame 25 jardų baseine, University Heights, OH. Varžybas vykdė Clevelando LSK Žaibo plaukimo sekcija, vadovaujama Pilypo Taraškos. Talkininkavo ŠALFASS-gos plaukimo komiteto narys Algirdas Norkus iš Čikagos. Sklandžiai sekretoriavo Sharon Taraškienė su savo štabu.

Pirmenybėse dalyvavo 24 plaukikai: 11 vyrų-berniukų ir 13 moterų-mergaičių. 19 dalyvių buvo iš Clevelando apylinkių, 2 iš Čikagos, 2 iš Daytono ir 1 iš Cincinnati. Dalyvių gyvenamai vietovei atžymėti buvo vartojama: (Cl)-Clevelandui, (Ch)-Čikagai, (D)-Daytonui ir (Cn)-Cincinnati.

Nors ir mažokas dalyvių skaičius, tačiau dauguma pasekmių buvo geros, ypatingai vyrų ir moterų klasėse. Buvo pagerinti 7 ŠALFASS-gos pirmenybių laimėjimai:

Algis Aukštuolis, 19 metų (Cl) pagerino 200 jardų laisvu stiliumi 1:57.95 min. ir 100 j krūtine 1:05.22 min. rekordus vyrų klasėje. Jis taipogi laimėjo 100 j laisvu st. (54.81 sek.) ir buvo antras 50 j laisvu st. (23.42 sek.).

Veronika Taraškaitė, 26 m. (Cl) pagerino moterų senjorių (25 m. ir vyresnių) klasėje: 200 j laisvu st. – 2:12.25 min., 100 j krūtine – 1:19.90 min. ir 200 j kompleksiniai – 2:19.67 min. rezultatus.

Diana Norkutė, 13 m. (Ch) pagerino savo mergaičių 13-14 m. klasėje: 100 j peteliške – 1:05.18 min. ir 100 j krūtine – 1:19.74 min. duomenys.

TECHNIŠKOS PASEKMĖS

Pateikiame vyrų ir moterų atviros klasės (absoliučias) pasekmes, kurios yra išvedamos pagal laiką, nežiūrint amžiaus bei klasės. Šių klasių pirmų 3-jų vietų laimėtojai kiekvienoje rungtyje buvo apdovanoti ŠALFASS žaidynių medaliais.

Vyrų atvira klasė

50 j laisvu stiliumi: 1) Kęstutis Aukštuolis, 21 metų. (Cl) 23.27 sek., 2) Algis Aukštuolis, 19 m. (Cl) 23.42 sek., 3) Šarūnas Taučas, 31 m. (Ch) 24.69 sek. 100 j laisvu st.: 1) Algis Aukštuolis 54.81 sek., 2) Šarūnas Taučas 55.76 sek., 3) Vincas Taraška, 35 m. (Cl) 1:15.21 min. 200 j laisvu st.: 1) Algis Aukštuolis 1:57.95 min., 2) Matthew Dorsh, 22 m. (Cl) 2:03.62 min., 3) Pilypas Taraška, 25 m. (Cl) 2:44.44 min. 100 j nugara: 1) Antanas Taraška, 37 m. (Cl) 1:27.20 min., 2) Vincas Taraška 1:32.86 min., 3) Tadas Bartkus, 26 m. (Cl) 1:37.16 min. 100 j krūtine: 1) Algis Aukštuolis 1:05.22 min. (Rekordas), 2) Matthew Dorsh 1:17.26 min., 3) Tadas Bartkus 1:40.53 min. 100 j peteliške: 1) Matthew Dorsh 57.79 sek., 2) Kęstutis Aukštuolis 1:02.46 min., 3) Pilypas Taraška 1:18.08 min. 200 j kompleksiniai: 1) Matthew Dorsh 2:08.94 min., 2) Kęstutis Aukštuolis 2:10.82 min., 3) Pilypas Taraška 2:37.98 min.

Moterų atvira klasė

50 j laisvu st.: 1) Diana Norkutė, 13 m. (Ch) 27.50 sek., 2) Adrija Taraškaitė, 13 m. (Cl) 30.07 sek., 3) Viktorija Taraškaitė, 8 m (Cl) 44.71 sek. 100 j laisvu st.: 1) Akvilina Vaičiaitė, 22 m. (Cn) 56.54 sek., 2) Diana Norkutė 1:00.25 min., 3) Adrija Taraškaitė 1:11.58 min. 200 j laisvu st.: 1) Ann Skerkoski, 22 m. (Cl) 2:12.07 min., 2) Veronika Taraškaitė, 26 m. (Cl) 2:12.25 min. 100 j nugara: 1) Akvilina Vaičiaitė 1:05.12 min., 2) Milda Žilinskaitė, 21 m. (D) 1:06.82 min., 3) Ann Skerkoski 1:16.62 min. 100 j krūtine: 1) Diana Norkutė 1:19.74 min., 2) Svetlana Nepocatych, 22 m. (D) 1:19.90 min., 2) Veronika Taraškaitė 1:19.90 min. 100 j peteliške: 1) Diana Norkutė 1:05.18 min., 2) Svetlana Nepocatych 1:10.18 min., 3) Milda Žilinskaitė 1:20.39 min. 200 j kompleksiniai: 1)

Veronika Taraškaitė 2:19.67 min., 2) Svetlana Nepocatych 2:21.53 min., 3) Akvilina Vaičiaitė 2:30.77 min. Pastaba: 100 j krūtine buvo lygiosios tarp Svetlanos ir Veronikos dėl 2-ros vietos.

Paskirų klasių laimėtojai

Vyrų ir moterų reguliarios (17-24 metų) klasės, senjorių (25 m. +) klasės ir mergaičių 13-14 m. klasės laimėtojų pasekmes nesunku atrinkti iš atviros klasės pasekmių pateiktų aukščiau. Pridedame jaunučių klasių laimėtojų pasekmes. Įvairiose jaunučių klasėse dalyvavo 8 plaukikai, 5 mergaitės ir 3 berniukai, visi iš Clevelando apylinkių:

Mergaičių 6 m. ir jaunesnių: Silvija M. Taraškaitė, 5 m. – 25 j laisvu st. 36.27 sek.

Mergaičių 7-8 m.: Viktorija Taraškaitė, 8 m. – 25 j laisvu st. 18.47 sek.; 50 j laisvu st. 44.71 sek.; 100 j kompleksiniai 1:54.88 min. Lana Iversson, 7 m. – 25 j laisvu st. 32.08 sek.

Berniukų 7-8 m.: Kovas Kijauskas, 7 m. – 25 j laisvu st. 33.14 sek.; 25 j nugara 31.45 sek.; 25 j krūtine 31.46 sek.

Mergaičių 11-12 m.: Kaja Kijauskaitė, 11 m. – 50 j laisvu st. 46.14 sek.; 50 j peteliške 1:10.53 min.

Berniukų 9-10 m.: Nicholas B. Taraška, 10 m. – 50 j laisvu st. 37.70 sek.; 50 j peteliške 51.44 sek.; 100 j kompleksiniai 1:48.56 min.

Berniukų 11-12 m.: Vytas B. Aukštuolis, - 50 j laisvu st. 41.18 sek.; 50 j nugara 47.01 sek.; 50 j krūtine 52.15 sek.

Sekančios plaukimo varžybos – 2005 m. Š. Amerikos baltiečių pirmenybės įvyks 2005 m. spalio 8 d., Brampton, Ont. Kanadoje.

ŠALFASS informacija

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter
• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm

Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.

Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

Jeigu planuojate pirkti arba parduoti namą, prieš priimdami galutinį sprendimą apsilankykite šiose interneto svetainėse, arba paskambinkite

LINUI MULIOLIUI - 216-387-3204

linas@fixlerrealty.com

www.ClevelandHousingMarket.com

www.LyndhurstOhioHomes.com

www.Euclid-Homes.com

www.Richmond-Heights-Homes.com

www.MayfieldHomes.net

www.Pepper-Pike-Homes.com

www.SouthEuclidHomes.com

www.Beachwood-Ohio-Homes.com

www.FixlerRealty.com

Fixler Realty Group, Inc.

Linas Muliolis - Mob. Tel. - 216-387-3204

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119

36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsina, telkianti jauką atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA
LITHUANIAN CREDIT UNIONSAVI PAS SAVUS
KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.

Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.

Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.

Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$100,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima pirmadieniais
9:00-9:30 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis dr. Giedrė Kumpikas, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687. Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

NUOMOJAMAS NAUJAS BUTAS
SU VISAIS PATOGUMAIS,
NIDOS MIESTO CENTRE

Prašome skambinti: Tel.: 1-781-784-9318
arba Tel.: 1-781-784-6876